

Funktionshindersfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ca 80 motionsyrkanden som rör funktionshindersfrågor från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013.

Ett antal motioner tar upp olika aspekter på ledsagarservice. Utskottet anser att detta är en mycket angelägen fråga och konstaterar inledningsvis att statsrådet Maria Larsson nyligen i en interpellation har uttalat att hon är djupt bekymrad över att ledsagningen inte fungerar på det sätt som många förväntar sig att den ska fungera och att hon vill titta närmare på den här frågan. Utskottet välkomnar därför uppdraget till Socialstyrelsen att kartlägga bl.a. insatsen ledsagarservice och förutsätter att regeringen kommer att få förslag på åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad rättssäkerhet för den enskilde.

Utskottet konstaterar vidare att det finns stora skillnader i landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Det är mycket otillfredsställande. Utskottet förutsätter att skillnaderna mellan landstingen uppmärksammas och blir föremål för diskussion inom Sveriges Kommuner och Landsting.

Utskottet föreslår att ca 20 av motionsyrkandena behandlas förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst på grund av pågående arbete på området.

I betänkandet finns 13 reservationer och 8 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Utskottets överväganden	9
Funktionshinderspolitikens inriktning	9
Motionerna	9
Bakgrund	10
Utskottets ställningstagande	19
Stöd till personer med funktionsnedsättning	21
Motionerna	21
Bakgrund	24
Utskottets ställningstagande	43
Tolktjänst	46
Motionerna	46
Bakgrund	46
Utskottets ställningstagande	49
Glasögon för barn	49
Motionerna	49
Bakgrund	50
Utskottets ställningstagande	52
Funktionshindersfrågor – förenklad behandling	53
Utskottets ställningstagande	53
Reservationer	54
1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (MP, V)	54
2. Funktionshinderspolitikens inriktning, punkt 2 (S, MP)	54
3. Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning, punkt 5 (SD)	55
4. Behovsbedömning vid personlig assistans, punkt 7 (S, SD)	56
5. Behovsbedömning vid personlig assistans, punkt 7 (MP, V)	56
6. Ledsagarservice, punkt 8 (V)	57
7. Regelverken för personlig assistans, punkt 9 (MP, V)	58
8. Inspektion och anmälning, punkt 11 (V)	58
9. Beslut om assistansersättning, punkt 14 (MP)	59
10. Daglig verksamhet, punkt 16 (V)	60
11. Tolktjänstreform, punkt 17 (S, MP, V)	60
12. Dövblindtolkning, punkt 18 (V)	61
13. Glasögon för barn, punkt 19 (MP, SD, V)	62
Särskilda yttranden	63
1. Tillgänglighet, punkt 3 (S, MP, V)	63
2. Ledsagarservice, punkt 8 (S, MP, SD)	63
3. Glasögon för barn, punkt 19 (S)	63
4. Glasögon för barn, punkt 19 (V)	64
5. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (S)	64
6. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (MP)	64
7. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (SD)	65

8. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (V)	65
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	69
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (MP, V)

2. Funktionshinderspolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 45 i denna del och

2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 48.

Reservation 2 (S, MP)

3. Tillgänglighet

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So280 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2 och

2013/14:So264 av Adnan Dibrani (S).

4. Dold funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:So252 av Roland Utbult (KD) yrkande 3.

5. Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So436 av Camilla Waltersson Grönvall (M),

2012/13:So544 av Carina Herrstedt (SD) och

2013/14:So572 av Camilla Waltersson Grönvall (M).

Reservation 3 (SD)

6. LSS – en rättighetslag

Riksdagen avslår motion

2013/14:So252 av Roland Utbult (KD) yrkande 1.

7. Behovsbedömning vid personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2,

2012/13:So459 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So543 av Carina Herrstedt (SD),

2013/14:So300 av Billy Gustafsson (S),

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och

2013/14:So473 av Stefan Käll (FP).

Reservation 4 (S, SD)

Reservation 5 (MP, V)

8. Ledsagarservice

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 8–11,

2012/13:So535 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2013/14:So304 av Eva Lohman (M),

2013/14:So425 av Maria Stenberg och Hannah Bergstedt (båda S),

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 8–11,

2013/14:So465 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och

2013/14:So562 av Thomas Strand m.fl. (S).

Reservation 6 (V)

9. Regelverken för personlig assistans

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3 och

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 7 (MP, V)

10. Assistansersättning vid sjukhusvistelse

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 4 och

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 4.

11. Inspektion och anmälning

Riksdagen avslår motion

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Reservation 8 (V)

12. Redovisning till Försäkringskassan

Riksdagen avslår motion

2013/14:So464 av Emma Carlsson Löfdahl (FP).

13. Sjuklöneansvar för assistansbolag

Riksdagen avslår motion

2013/14:So608 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S).

14. Beslut om assistansersättning

Riksdagen avslår motion

2013/14:So284 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP)
yrkandena 1 och 2.

Reservation 9 (MP)

15. Boende enligt LSS

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So366 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och

2013/14:So466 av Emma Carlsson Löfdahl (FP).

16. Daglig verksamhet

Riksdagen avslår motion

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 17.

Reservation 10 (V)

17. Tolktjänstreform

Riksdagen avslår motion

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 12.

Reservation 11 (S, MP, V)

18. Dövblindtolkning

Riksdagen avslår motion

2012/13:So216 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 2.

Reservation 12 (V)

19. Glasögon för barn

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So229 av Hillevi Larsson (S),

2012/13:So238 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S),

2012/13:So336 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:So385 av Marie Nordén m.fl. (S),

2012/13:So396 av Carina Herrstedt (SD),

2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2013/14:So269 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S),

2013/14:So327 av Hillevi Larsson (S),

2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2013/14:So506 av Ann-Christin Ahlberg och Monica Green (båda S),

2013/14:So507 av Lars Eriksson m.fl. (S) och

2013/14:So556 av Teres Lindberg (S).

Reservation 13 (MP, SD, V)

20. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 6 februari 2014

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Maria Lundqvist-Brömster (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Rickard Nordin (C), Agneta Lutropp (MP), Eva Olofsson (V), Magnus Sjödahl (KD) och Björn Söder (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas ca 80 motionsyrkanden som rör funktionshindersfrågor från den allmänna motionstiden 2012 respektive 2013. Utskottet föreslår att ca 20 av dessa behandlas förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, se bilaga 2. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Som ett led i beredningen av detta ärende har följande informerat utskottet och följande skrivelser kommit in till utskottet:

- Företrädare för Socialdepartementet om Inspektionen för socialförsäkringens delrapport Utfall av beslut om statlig assistansersättning (rapport 2012:18) vid utskottssammanträdet den 12 februari 2013.
- Företrädare för brukarorganisationerna IfA (Intressegruppen för Assistansberättigade) och JAG (Jämlikhet Assistans Gemenskap) om erfarenheter av användningen av det s.k. behovsbedömningsinstrumentet i pilotkassor vid utskottssammanträdet den 15 oktober 2013. Vid detta sammanträde överlämnades en skrivelse från IfA och en skrivelse från JAG om behovsbedömningsinstrumentet. Skrivelserna anmäldes vid utskottssammanträdet den 22 oktober 2013.
- Företrädare för Försäkringskassan om erfarenheter av användningen av det s.k. behovsbedömningsinstrumentet i pilotkassor vid utskottssammanträdet den 22 oktober 2013.
- En skrivelse från Synskadades Riksförbund med förfrågan om uppvaktning inkom till utskottet den 19 november 2013. Skrivelsen anmäldes vid utskottssammanträdet den 21 november 2013. Företrädare för Synskadades Riksförbund och Akademikerförbundet SSR togs emot av en delegation från utskottet den 10 december 2013.

Utskottets överväganden

Funktionshinderspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, funktionshinderspolitikens inriktning, tillgänglighet, dold funktionsnedsättning och stöd till barn och unga med funktionsnedsättning.

Jämför reservationerna 1 (MP, V), 2 (S, MP) och 3 (SD) samt särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Motionerna

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

I motion 2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Med anledning av de skrämmande bristerna i arbetet med att genomföra konventionen måste regeringen enligt motionären snarast inrätta ett systematiskt arbete för att ta sitt ansvar enligt konventionen samt utforma en tydlig redovisning för riksdagen om hur man framskrider med detta arbete.

Funktionshinderspolitikens inriktning

I motion 2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 48 begärs ett tillkännagivande om funktionshinderspolitikens inriktning. Trots kvarstående problem och orättvisor för personer med funktionsnedsättning saknas enligt motionärerna nya mål och konkreta förslag från regeringens sida. Funktionshindersfrågorna är i första hand rättighetsfrågor och inte vård- och omsorgsfrågor. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 45 (delvis).

Tillgänglighet

I motion 2013/14:So264 av Adnan Dibrani (S) begärs ett tillkännagivande om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Enligt motionären är det nödvändigt att se över lagstiftningen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det krävs nya riktlinjer för hur service och tjänster, som sköts genom ny teknik, ska göras tillgängligt även för personer med funktionsnedsättning.

I motion 2012/13:So280 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att verka för tydliga administrativa rutiner i kommunernas tillgänglighetsarbete.

Dold funktionsnedsättning

I motion 2013/14:So252 av Roland Utbult (KD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av att öka kunskapen om dold funktionsnedsättning.

Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning

I motion 2012/13:So436 av Camilla Waltersson Grönvall (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att göra en översyn av stödet till funktionshindrade barns föräldrar.

I motion 2013/14:So572 av Camilla Waltersson Grönvall (M) begärs ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna för att öka likvärdigheten för barn med funktionsnedsättning och deras familjer.

I motion 2012/13:So544 av Carina Herrstedt (SD) begärs ett tillkännagivande om att påskynda beslutsprocessen angående möjligheten till en koordinator för föräldrar till barn med funktionsnedsättning.

Bakgrund*Tidigare behandling*

Motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning behandlades av utskottet i betänkande 2010/11:SoU11 Funktionshindersfrågor. Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 19, 1 res. V):

Genom Sveriges ratificering av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har funktionshinderspolitiken fått en tydligare grund. Utskottet konstaterar att Sveriges första rapport om hur Sverige efterlever konventionen nyligen har överlämnats. Syftet med rapporten är att beskriva hur mänskliga rättigheter främjas och skyddas i Sverige med fokus på personer med funktionsnedsättning. I rapporten redogörs för de åtgärder som vidtagits och för de utmaningar som identifierats för att klargöra hur svensk lagstiftning och övriga förhållanden i Sverige ställer sig till konventionen.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna [...]. Motionerna avstyrks.

Motionsyrkanden om funktionshinderspolitikens inriktning behandlades av utskottet i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 14, 2 res. S och MP, V):

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har bidragit till att generellt stärka människorättsperspektivet i funktionshinderspolitiken. Genom Sveriges ratificering av konventionen har funktionshinderspolitiken fått en tydligare grund.

Utskottet välkomnar den nya strategin för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016. Syftet med strategin är att presentera politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser samt hur resultaten ska följas upp under de kommande fem åren.

I samband med strategin har regeringen lämnat uppdrag till flera s.k. strategiska myndigheter att under 2011–2015 arbeta enligt de delmål som regeringen har slagit fast för respektive myndighet i strategin. Utskottet vill i detta sammanhang även särskilt lyfta fram Handisams

uppdrag att utveckla ett sammanhållet system för att beskriva, följa upp och analysera utvecklingen och genomslaget av funktionshinderspolitiken, Handisams arbete med att redovisa resultatet av statliga myndigheters tillgänglighetsarbete i form av öppna jämförelser och det arbete för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som pågår i olika län.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna [...]. Motionerna avstyrks. Inte heller motion [...] bör bifallas, och motionen avstyrks därför.

Motionsyrkanden om samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning behandlades av utskottet i betänkande 2011/12:SoU6 Samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning. Utskottet uttalade då följande (s. 12, ingen res.):

Utskottet anser att det är av stort värde att stödet till barn och unga med funktionsnedsättning följs upp och utvärderas. Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens granskning av om stödet till barn och unga med funktionsnedsättning är organiserat på ett sätt som underlättar för berörda familjer så att samordningsproblem kan undvikas.

Utskottet konstaterar att trots många satsningar kvarstår stora samordningsproblem. Aktörerna har fortfarande samverkansproblem och föräldrarna bär ett tungt samordningsansvar. Både föräldrar och berörda aktörer vittnar om att offentliga aktörer inte samordnar stödsatserna till barn med funktionsnedsättning på ett sätt som underlättar för berörda familjer. Följden blir att samordningsansvaret fortfarande ligger hos föräldrarna, vilket är en belastning som kan vara en bidragande orsak till att de är sjukskrivna i större utsträckning och har svårare att hävda sig på arbetsmarknaden än andra föräldrar.

Kompletterande lösningar behövs och utskottet anser därför att det är angeläget att en försöksverksamhet med samordnare påbörjas, vilket har föreslagits av såväl Riksrevisionen som flera av motionärerna. Riksrevisionen har i sin rapport visat att det sannolikt är samhällsekonomiskt lönsamt att inrätta särskilda samordnare.

Utskottet konstaterar att regeringen avser att påbörja ett arbete som syftar till att fördjupa analysen av stöd och samordning av insatser till barn och unga med funktionsnedsättning. I detta arbete ska ingå dels en bedömning av hur stödet fungerar i dag och om det finns regionala och lokala skillnader i stödets tillgänglighet, omfattning, kvalitet och samordning, dels regelverkets tillämpning med avseende på den aktuella gruppens förutsättningar och behov samt en bedömning av enhetlighet och säkerhet i tillämpningen av gällande regler. Vidare ska, i den utsträckning det behövs, åtgärder inom områdena samordning, samverkan, regeltillämpning samt informationsförsörjning för att förbättra situationen för barn och unga med funktionsnedsättning och deras familjer analyseras. Arbetet ska redovisas i en departementspromemoria.

Utskottet välkomnar regeringens avsikt att fördjupa analysen av stöd och samordning av insatser till barn och unga med funktionsnedsättning samt att i detta sammanhang även analysera åtgärder inom bl.a. områdena samordning och samverkan.

Utskottet har fått veta att regeringen har för avsikt att påbörja en försöksverksamhet med samordnare. Utskottet förutsätter att försöksverksamheten ges hög prioritet och påbörjas under 2012, samt att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning när försöksverksamheten har utvärderats.

Därmed får motionerna [...] anses vara tillgodosedda och motionerna [...] delvis tillgodosedda.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning undertecknades av Sverige den 30 mars 2007. Samma dag undertecknade Sverige även ett fakultativt protokoll till konventionen som innebär att den som anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta har möjlighet att klaga till en övervakningskommitté. Konventionen och protokollet trädde i kraft den 3 maj 2008, och för Sveriges del trädde den i kraft den 14 januari 2009. Detta kunde ske utan ändringar i gällande lagstiftning (prop. 2008/09:28, bet. 2008/09:SoU3, rskr. 2008/09:38).

Enligt artikel 35.1 i konventionen ska varje konventionsstat lämna en fullständig rapport om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen inom två år efter konventionens ikraftträdande för konventionsstaten i fråga. Sveriges första rapport om hur Sverige efterlever konventionen överlämnades i januari 2011 till kommittén för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Socialdepartementet, protokoll den 31 januari 2011 § 19). Syftet med rapporten är att beskriva hur mänskliga rättigheter främjas och skyddas i Sverige med fokus på personer med funktionsnedsättning. I rapporten redogörs för de åtgärder som vidtagits och för de utmaningar som identifierats i regeringens genomgång för att klargöra hur svensk lagstiftning och övriga förhållanden i Sverige ställer sig till konventionen.

Av budgetpropositionen för 2014¹ framgår följande.

Inom FN diskuteras genomförandet av konventionen årligen vid en s.k. statspartskonferens. I juli 2013 genomfördes den sjätte konferensen med temat Säkerställ adekvat levnadsstandard: Egenmakt och delaktighet för personer med funktionsnedsättning genom Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Av Regeringskansliets webbplats (regeringen.se) framgår följande.

Barn- och äldreminister Maria Larsson medverkade den 23 september vid högnivåmötet i FN:s generalförsamling i New York om funktionshinder och utvecklingspolitik.

Vid mötet diskuterades bland annat hur funktionshindersfrågor lyfts fram i nästa utvecklingsmål för FN:s arbete.

Nationell handlingsplan för handikappolitiken

I skrivelsen Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken och grunden för en strategi framåt² konstaterar regeringen att de nationella målen och inriktningen för funktionshinderspolitiken ligger fast. Arbetet med att genomföra politiken måste dock effektiviseras och uppföljning och utvärdering av genomförda insatser och deras effekter måste förbättras. Som ett led i arbetet med att förtydliga de övergripande funk-

¹ Prop. 2013/14:1 utg.omr. 9 s. 129.

² Skr. 2009/10:166, bet. 2009/10:SoU20, rskr. 2009/10:343.

tionshinderspolitiska målen har regeringen därför fastställt inriktningsmål inom nio prioriterade områden: arbetsmarknadspolitiken, socialpolitiken, utbildningspolitiken, transportpolitiken, it-politiken, ökad fysisk tillgänglighet, rättsväsendet, folkhälsopolitiken samt kultur, medier och idrott. Utifrån dessa inriktningsmål har sedan 22 för funktionshinderspolitiken strategiska myndigheter formulerat delmål inom sina respektive verksamhetsområden för 2011–2016 samt redovisat hur målen ska följas upp.

Strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken

Regeringen presenterade 2011 En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016. Syftet med strategin är att presentera politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser samt hur resultaten ska följas upp.

I strategin anger regeringen inriktningen av insatserna inom de nio prioriterade områdena. Inom respektive område identifieras på detta vis de åtgärder som är strategiskt viktiga för att inriktningsmålen ska kunna nås.

En viktig utgångspunkt är att det funktionshinderspolitiska arbetet behöver bli mer effektivt. Inriktningen på arbetet ska vara att undanröja hinder för tillgänglighet och delaktighet i vardagen. Insatserna bör bli mer systematiska, konkreta och mätbara. Genom ett uppföljningssystem ska kunskaperna öka kring effekterna av såväl de åtgärder som vidtas i strategin som levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen avser att årligen i samband med budgetpropositionen redovisa resultatet av arbetet med strategin och att senast våren 2017 redovisa en slutlig uppföljning.

Strategiska myndigheter

Tjugotvå strategiska myndigheter, som verkar inom de prioriterade områdena, har i uppdrag att arbeta i enlighet med föreslagna delmål och att årligen rapportera sitt arbete till regeringen och Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam). I rapporterna ska myndigheterna redovisa genomförda insatser, resultat och effekter. Även genomförda samråd med funktionshindersorganisationerna och andra berörda aktörer ska redovisas.

Uppföljning m.m.

Handisam har i uppdrag att utveckla ett sammanhållet system för att beskriva, följa upp och analysera utvecklingen och genomslaget av funktionshinderspolitiken. I detta uppdrag ingår bl.a. att utveckla indikatorer för uppföljning av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning, sammanställa och analysera resultatet av myndigheternas arbete samt komplettera statistiska och andra underlag med olika former av dialog med personer med funktionsnedsättning och funktionshindersorganisationerna.

Handisam ska årligen till regeringen redovisa en samlad analys av de strategiska myndigheternas arbete och resultat samt utvecklingen av levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning.

Handisam redovisade i maj 2012 den första uppföljningen av funktionshinderspolitiken i rapporten Hur är läget? Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2012. Samtidigt lanserades uppföljningssystemet på Handisams webbplats. Handisam har nu gjort en andra lägesbedömning, som redovisades i maj 2013, av det funktionshinderspolitiska arbetet 2012. I analysen ser Handisam både framgångar och vad man kallar ”flaskhalsar” inom politiken.

Handisam har tagit fram ett förslag till ett frivilligt uppföljningssystem för kommuner och landsting. Förslaget till uppföljning, som redovisades i oktober 2012, bygger på att Handisam i samverkan med berörda aktörer årligen redovisar nyckeltal på hur kommuner och landsting verkar för ökad delaktighet, verksamheternas tillgänglighet samt resultatet av arbetet. Nyckeltal ska enligt förslaget utvecklas inom följande åtta områden: arbetsmarknad, utbildning, socialpolitik, folkhälsa, fysisk tillgänglighet, transporter, it-politik samt kultur och idrott. Områdena ligger i linje med regeringens strategi för funktionshinderspolitiken och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Öppna jämförelser av tillgänglighetsarbetet

Enligt förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken ska myndigheterna arbeta för att lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Myndigheternas arbete har sedan 2003 årligen följts upp genom en myndighetsenkät. I Handisams senaste uppföljningsrapport (Så tillgänglig är staten. Uppföljning av statsförvaltningens tillgänglighetsarbete 2011–2013) redovisas utvecklingen mellan 2011 och 2013. En myndighetsenkät skickades ut till 301 statliga myndigheter. Sammantaget visar enkätsvaren att 2013 uppfyller 27 myndigheter 10 eller fler av 13 grundläggande kriterier för tillgänglighet, och 50 myndigheter uppfyller 7–9 kriterier.

Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning

Av budgetpropositionen för 2014³ framgår följande.

Riksrevisionen har i sin granskning av offentliga aktörers samordning av stöden till barn och unga med funktionsnedsättning (RiR 2011:17) konstaterat att det trots vidtagna åtgärder kvarstår samordningsproblem. Regeringen arbetar aktivt med att fördjupa analysen av stödet och samordningen av insatser till barn och unga med funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen återrapporterade i januari 2013 sitt uppdrag att ge förslag på en försöksverksamhet med samordnare för barn och unga med funktionsnedsättning, att kartlägga hur landstingen arbetar med samordning inom ramen för insatsen rådgivning och annat personligt stöd

³ Prop. 2013/14:1 utg.omr. 9 s. 133 f.

enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt att ge förslag på hur information om insatser och stöd på bästa sätt görs tillgänglig för målgruppen (dnr. S2012/04967/FST).

Av Socialstyrelsens rapport framgår att flera landsting redan idag arbetar med samordning av insatser på olika sätt. Med detta som utgångspunkt har regeringen inlett en dialog med SKL om hur en försöksverksamhet skulle kunna utformas.

Socialstyrelsen konstaterar vidare att det finns en osäkerhet bland landstingen om vad insatsen rådgivning och annat personligt stöd ska innehålla. Enligt förarbetena till LSS är samordning av insatser en form av stöd som bör rymmas inom ramen för råd och stöd. Regeringen har därför i juni 2013 gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en struktur för återrapportering av insatsen. Genom att landstingen beskriver sitt arbete med att erbjuda samordning av insatser kan insatsernas syfte och innehåll tydliggöras. Strukturen ska även skapa förutsättningar för en god uppföljning av hur medlen används med särskilt avseende på samordning av insatser.

Socialstyrelsen fick även i mars 2013 i uppdrag att genomföra en förstudie kring metoder för ökad kvalitet på funktionshindersområdet. Metoder som rör samordning av insatser ingår i uppdraget. Utifrån resultatet av förstudien ska Socialstyrelsen lämna förslag på vilka metoder som i ett nästa steg bör ingå i en granskning avseende vetenskapligt stöd och effekter. Uppdraget ska redovisas i januari 2014 och är en del i den överenskommelse om evidensbaserad praktik som regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting ingått för 2013 (dnr S2012/8764/FST).

Socialstyrelsens rapportering visar även att föräldrar till barn med funktionsnedsättning har behov av samlad information om regelverk, ansvarsområden för olika verksamheter och stödinsatser. Socialstyrelsen anser att det finns behov av en plats där nationell, regional och lokal information samlas på ett ställe och anser att 1177.se är lämpligast som informationskanal.

Inom ramen för 2013 års överenskommelse mellan regeringen och SKL för stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten pågår en förstudie om utveckling av socialtjänsten på 1177.se. Förstudien ska resultera i konkreta, väl förankrade förslag på hur 1177.se kan utvecklas. Barn med funktionsnedsättning anges som ett område att introducera och SKL ska enligt överenskommelsen beakta de förslag som Socialstyrelsen presenterar avseende samordning för barn och unga med funktionsnedsättning.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har nyligen presenterat ett underlag till en förstudie, Socialtjänsten på 1177.se – kommunal e-hälsa. SKL föreslår att en pilot genomförs där landsting och kommuner och deras samverkan runt e-hälsa i regionen, tillsammans med nationella 1177.se, får ett nationellt uppdrag att skapa förutsättning för information och tjänster på 1177.se för familjer med barn och ungdomar som har funktionsnedsättning.

Regeringen godkände den 12 december 2013 en överenskommelse mellan staten och SKL om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten. Inom området Nationellt stöd för utveckling av e-hälsa i socialtjänsten åtar sig SKL att under 2014 bl.a. ansvara för en pilotstudie i några län om hur socialtjänsten kan finnas på 1177.se. SKL åtar sig också att överväga för- och nackdelar med att även inkludera information från socialtjänsten i den elektroniska tjänst som är under utveck-

ling och som ska ge enskilda personer möjlighet att i ett personligt hälsokonto lagra uppgifter om sin hälsa. Primär målgrupp för båda studierna är personer med funktionsnedsättning. SKL:s förstudie om socialtjänsten på 1177.se ska ligga till grund för studien.

Socialstyrelsen fick den 11 juli 2013 i uppdrag att utforma och sprida information anpassad till barn, unga och föräldrar som tydliggör vad socialtjänsten ska erbjuda barn och unga i behov av stöd eller skydd. I uppdraget ingår även att på lokal nivå underlätta för och stimulera kommunerna till att utveckla och tillgängliggöra sin information för barn och unga. Barnombudsmannen ska bistå Socialstyrelsen vid genomförandet av uppdraget genom att ansvara för att barn och unga involveras i uppdraget. Socialstyrelsen ska redovisa en förstudie till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 februari 2014. Socialstyrelsen ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2015.

Handisam fick samma dag i uppdrag att inhämta åsikter och erfarenheter från barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget omfattar att undersöka och sammanställa hur barn och unga med funktionsnedsättning som lever med många myndighetskontakter upplever sin situation och det stöd de får. Åsikter och erfarenheter ska inhämtas från såväl flickor som pojkar med olika typer av funktionsnedsättning. Det behov av stöd som kan krävas för att vissa barn med funktionsnedsättning ska kunna komma till tals ska särskilt beaktas.

Barnombudsmannen fick samma dag i uppdrag att vidareutveckla metoder för att långsiktigt och inom ramen för sina prioriterade områden lyssna på barn med olika typer av funktionsnedsättning. Metodutvecklingen ska särskilt avse det behov av stöd som kan krävas för att barn med sådana former av funktionsnedsättning som medför kommunikationssvårigheter ska kunna komma till tals. Båda uppdragen ska redovisas senast den 31 mars 2014.

Interpellation

Den 15 augusti 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om samordnare för föräldrar till barn med funktionsnedsättning (ip. 2012/13:486, prot. 2012/13:132). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig när en försöksverksamhet med samordning av insatser för barn med funktionsnedsättning kommer i gång och varför den ännu inte påbörjats. Vidare frågar Lennart Axelsson varför inte riksdagen informerats om att försöksverksamheten inte har startat.

— — —

Min övertygelse är att samordning är något som måste beredas plats och synliggöras inom ramen för det befintliga stödsystemet.

— — —

Den vanliga vägen som vi brukar gå när vi försöker få fram ett beslutsunderlag är i regel att vi kontaktar våra expertmyndigheter och ber dem om förslag på hur vi ska göra det. Det var precis det som vi gjorde. Vi riktade ett uppdrag till Socialstyrelsen om att ta fram hur en försöksverksamhet skulle kunna se ut.

Jag ska därför säga att jag blev ärligt förvånad när jag fick tillbaka förslaget från Socialstyrelsen utan att de egentligen gav oss det redskap som vi efterfrågat, nämligen hur det skulle kunna se ut.

Eftersom min ambition är att få till stånd en bättre samordning för dessa familjer ger vi oss inte även om vi inte fick det färdiga förslaget som vi hade förväntat oss. Vi söker då andra vägar.

Det är anledningen till att vi nu har inlett kontakter med Sveriges Kommuner och Landsting för att se hur vi kan samordna bättre. Signalerna från Socialstyrelsen var att det sker en utveckling i en del landsting men inte i alla. Det finns olika modeller. Vi vet inte vilken modell som egentligen är funktionell ur familjernas synpunkt. Därför måste vi göra ett kartläggningsarbete.

Det har vi bett Socialstyrelsen att komma tillbaka med. Det kartläggningsarbetet ska de redovisa till oss i år. Samtidigt för vi förhandlingar med Sveriges Kommuner och Landsting för att kunna starta någon form av försöksverksamhet för att hitta en modell som kan bli funktionell för familjerna.

En annan sak som Socialstyrelsen hade identifierat när de hade intervjuat familjer inför sitt arbete var att föräldrar upplevde att det var problematiskt att hitta en samlad och tillgänglig information om både regelverk och ansvarsområden för olika verksamheter och vilka stödinsatser som finns.

Det fanns en efterfrågan från föräldrarnas sida att ha en samlad plats där såväl nationell som regional och lokal information kan samlas. Socialstyrelsen föreslog att man kan använda sig av 1177.se och utveckla ett sådant system inom ramen för det.

Det är också ett förslag som vi har gått vidare med. Vi har kontakter med SKL, som har lämnat en delrapport om hur de ser på detta. Vi kommer, om allt går som det ska, att starta en försöksverksamhet i tre län, i Jönköping, Västerbotten och Kronoberg, vid årsskiftet. Det är en del. Den andra delen handlar om den mer praktiska samordningen i vardagen.

Där försöker vi nu komma fram tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting.

Det finns redan statliga pengar avsatta för någonting som heter råd och stöd. Men det finns en valhänthet. De pengarna ska svara för den här typen av en ganska praktisk möjlighet till samordning, men de nyttjas inte. Det har funnits pengar kvar. Man har i olika län inte gjort på ett likartat sätt.

Vi håller också på med ett kartläggningsarbete.

Den 13 december 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om FN:s granskning av svensk funktionshinderspolitik (ip. 2013/14:178, prot. 2013/14:46). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Fru talman! Lennart Axelsson har frågat mig om inriktning och svar till Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning avseende frågor om situationen på arbetsmarknaden, utbildningsområdet, tillgänglighet och undanröjande av hinder, fristående övervakningsmekanism eller MR-institution samt individuellt stöd i form av personlig assistans.

I regeringens strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken angavs att en uppföljning skulle göras av funktionshinderspolitiken bland annat utifrån de mål som slogs fast i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (1999/2000:79) samt utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Denna uppföljning genomförs numera regelmässigt av Handisam som årligen rapporterar sina iakttagelser. Regeringens politik har således inneburit att vi nu kan avläsa vilka resultat som uppnås och få en bild av såväl de utmaningar som finns som de framsteg som görs inom funktionshindersområdet.

Sverige har av sekretariatet hos FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter fått information om att den rapport som Sverige lämnade år 2011 om åtgärder som vidtagits för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen med mera ska granskas av Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning den 31 mars–1 april 2014. Som förberedelse för granskningen har kommittén bifogat en frågelista, list of issues, vars syfte är att erhålla ytterligare information för att kunna bedöma implementeringen av konventionen. Det gäller sammanlagt 46 frågor som omfattar en väsentlig del av regeringens ansvarsområden.

Jag kan konstatera att de frågor som ställs av kommittén är omfattande och att det inte skulle vara praktiskt genomförbart att inom ramen för detta interpellationssvar återge svaren i deras helhet. Låt mig dock få ge några exempel på insatser som finns med i svaren och få återkomma med utförligare information senare i debatten.

Angående situationen på arbetsmarknaden vill jag understryka att personer som har en funktionsnedsättning som innebär en nedsatt arbetsförmåga i lägre grad har arbete som huvudsaklig sysselsättning jämfört med befolkningen i stort. När det gäller personer med en funktionsnedsättning som inte medför nedsatt arbetsförmåga är situationen på arbetsmarknaden densamma som för övriga befolkningen.

Under de senaste mandatperioderna har regeringen genomfört flera reformer i syfte att öka möjligheterna för dessa personer att få eller behålla en anställning. [...]

Dessutom har regeringen tidigare höjt beloppsgränserna för personligt biträde och arbetshjälpmedel. [...] Jag vill i detta sammanhang också nämna det uppdrag som lämnats till Arbetsförmedlingen om att utarbeta ett praktikantprogram i statliga myndigheter.

När det gäller utbildningsområdet har myndigheter som Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten fått i uppdrag att arbeta i enlighet med regeringens strategi på utbildningsområdet och dess nio delmål. [...] Utöver detta har regeringen tagit initiativ till flera reformer för att höja kvaliteten i skolan och förbättra möjligheterna för alla barn att få det stöd de behöver.

Beträffande frågan om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund avser regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som en form av diskriminering.

Den nya plan- och bygglagen, PBL (2010:900), som trädde i kraft 2011, innehåller utförliga regler om tillgänglighet i den bebyggda miljön. Enligt denna lag ska en byggnad vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Enligt lagen ska också enkelt avhjälpna hinder undanröjas för att förbättra tillgängligheten i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser.

Beträffande frågan om inrättande av en fristående övervakningsmekanism/MR-institution i Sverige har Delegationen för mänskliga rättigheter föreslagit att en nationell institution för mänskliga rättigheter ska inrättas. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

— — —

Min sammanlagda bedömning är att det går alldeles för långsamt i förhållande till de mål vi har satt upp för slutet av strategin och att takten behöver ökas. Men jag är också övertygad om att det händer betydligt mer nu, när vi har uppföljbara delmål på vägen och slutmål, än vad det gjorde tidigare med en tioårig strategi utan någon större uppföljning.

Det händer positiva saker som refereras i Handisams lägesrapport.

— — —

Men faktum är att vi nu har kunskap på bordet. Vi har siffror som gör att det är mycket lättare att se bristerna, peka på dem och diskutera utifrån dem. Det är jag glad för. Jag tycker inte att det finns anledning att gömma undan någonting. Min målsättning har varit att ta fram den kunskap som ger oss möjligheter till ett förbättringsarbete. Jag är djupt bekymrad över att personer med funktionsnedsättning finns på arbetsmarknaden i lägre utsträckning. Därför jobbar vi med att förändra attityder hos arbetsgivarna och med praktikantprogram inom ramen för myndigheternas arbete. Vi försöker på alla sätt höja nivån. Den situation vi har i dag är inte rimlig.

Utskottets ställningstagande

De nationella målen för funktionshinderspolitiken är

- en samhällsgemenskap med mångfald som grund
- att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet
- jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

För att nå målen för politiken ska det funktionshinderspolitiska arbetet särskilt inriktas på

- att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning
- att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionsnedsättning
- att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har bidragit till att generellt stärka människorättsperspektivet i funktionshinderspolitiken. Genom Sveriges ratificering av konventionen har funktionshinderspolitiken fått en tydligare grund. Utskottet noterar att den rapport som Sverige lämnade 2011 om åtgärder som vidtagits för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen inom kort ska granskas av Kommittén för

rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2013/14:C260 (MP) yrkande 1. Motionen avstyrks.

Syftet med strategin för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016 är att presentera politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser samt hur resultaten ska följas upp. En viktig utgångspunkt är att det funktionshinderspolitiska arbetet behöver bli mer effektivt. Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit flera åtgärder på detta område, varav här särskilt kan nämnas att tjugotvå strategiska myndigheter har i uppdrag att arbeta i enlighet med föreslagna delmål och att Handisam har i uppdrag att utveckla ett sammanhållet system för att beskriva, följa upp och analysera utvecklingen och genomslaget av funktionshinderspolitiken. Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2012/13:So557 (S) yrkande 45 i denna del och 2013/14:So657 (S) yrkande 48. Motionerna avstyrks.

Några motioner tar upp olika aspekter på tillgänglighet. Utskottet konstaterar att regeringen enligt propositionslistan avser att senast den 18 mars 2014 lägga fram propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Utskottet anser att behandlingen av propositionen inte bör föregripas och avstyrker därför motionen 2013/14:So264 (S).

Utskottet delar bedömningen i motion 2012/13:So280 (KD) yrkande 2 att man bör verka för tydliga administrativa rutiner i kommunernas tillgänglighetsarbete. Riksdagen bör dock inte ta något initiativ med anledning av motionen, som därmed avstyrks.

Utskottet delar även bedömningen i motion 2013/14:So252 (KD) yrkande 3 om behovet av att öka kunskapen om dold funktionsnedsättning, men inte heller i denna fråga bör riksdagen ta något initiativ. Motionen avstyrks.

Utskottet erinrar om att frågan om samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning behandlades av utskottet vintern 2011 i betänkandet 2011/12:SoU6 Samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning. Utskottet uttalade då följande: ”Utskottet har fått veta att regeringen har för avsikt att påbörja en försöksverksamhet med samordnare. Utskottet förutsätter att försöksverksamheten ges hög prioritet och påbörjas under 2012, samt att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning när försöksverksamheten har utvärderats.”

Utskottet finner det anmärkningsvärt att någon försöksverksamhet med samordnare ännu inte har påbörjats. Utskottet kan dock konstatera att flera landsting redan i dag arbetar med samordning av insatser på olika sätt. Utskottet har fått veta att regeringen är överens med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att en försöksverksamhet med stärkt samordning bör genomföras, och SKL förväntas inkomma med en ansökan om medel i början av året. Avsikten är att försöksverksamheten påbörjas under 2014. Det är positivt att 1177.se kan utvecklas som informationskanal för famil-

jer med barn och ungdomar som har funktionsnedsättning. Riksdagen bör för närvarande inte ta något initiativ. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2012/13:So436 (M), 2012/13:So544 (SD) och 2013/14:So572 (M).

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om LSS – en rättighetslag, behovsbedömning vid personlig assistans, ledsagarservice, regelverken för personlig assistans, assistansersättning vid sjukhusvistelse, inspektion och anmälning, redovisning till Försäkringskassan, sjuklöneansvar för assistansbolag, beslut om assistansersättning, boende enligt LSS och daglig verksamhet.

Jämför reservationerna 4 (S, SD), 5 (MP, V), 6 (V), 7 (MP, V), 8 (V), 9 (MP) och 10 (V) samt särskilt yttrande 2 (S, MP, SD).

Motionerna

LSS – en rättighetslag

I motion 2013/14:So252 av Roland Utbult (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att värna LSS som en rättighetslag.

Behovsbedömning vid personlig assistans

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 föreslås att riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till en ändring av 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, så att ursprungssintentionerna i LSS om möjligheten att leva ett liv som andra uppfylls. Ett liknande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2.

I motion 2013/14:So473 av Stefan Käll (FP) begärs ett tillkännagivande om att återupprätta LSS och att i lag förtydliga rätten till assistansersättning.

I motion 2013/14:So300 av Billy Gustafsson (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av förändrad tillämpning vid prövning av rätten till personlig assistans. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So543 av Carina Herrstedt (SD).

I motion 2012/13:So459 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att sondmatning via sond i buken ska betraktas som ett grundläggande behov.

Ledsagarservice

I motion 2012/13:So535 av Jennie Nilsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av översyn av lagen om stöd och service. Enligt motionärerna finns det behov av en översyn av lagen för att ledsagning ska ges på lika villkor med god kvalitet samt att ge förutsättningar för den enskilde att delta i samhällslivet fullt ut.

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att förtydliga lagstiftningen om ledsagarservice enligt LSS. Enligt motionärerna konstaterar Socialstyrelsen att man i en av fyra kommuner har satt begränsningar för rätten till ledsagning på ett sätt som saknar stöd i lagen. Det kan handla om begränsningar i antalet timmar man kan få och vilka aktiviteter som omfattas. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 8.

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förtydligande av LSS så att personer med grava synskador åter kan få rätt till ledsagning. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 9. I motion 2013/14:So562 av Thomas Strand m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om vikten av att regeringen dels föreslår ändringar i lagen där det klart framgår att gravt synskadade och dövblinda har rätt till ledsagarservice och annan personlig service enligt LSS, dels ger Socialstyrelsen i uppdrag att i föreskrift förtydliga lagens tolkning och tillämpning. I motion 2013/14:So425 av Maria Stenberg och Hannah Bergstedt (båda S) begärs ett tillkännagivande om gravt synskadades och dövblindas rätt till ledsagarservice och annan personlig service enligt LSS. I motion 2013/14:So304 av Eva Lohman (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att överväga behovet av en översyn av regelverket om ledsagning enligt LSS för personer med synnedsättning och blinda. I motion 2013/14:So465 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) begärs ett tillkännagivande om att utreda rätten till ledsagning enligt LSS. Enligt motionären finns det fortfarande brister i samhällets tillgänglighet, vilket gör det svårare för personer med omfattande synnedsättning att klara sin vardag och vara delaktiga.

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för ledsagning enligt LSS och SoL. Ett liknande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 10.

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att utreda frågan om en mer enhetlig avgiftssättning för ledsagning enligt SoL. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 11.

Regelverken för personlig assistans

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om regelverken för personlig assistans är ändamålsenligt utformade för att möjliggöra arbete och ett aktivt föräldraskap. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3.

Assistansersättning vid sjukhusvistelse

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att Inspektionen för socialförsäkringen bör ges i uppdrag att utreda möjligheten för den enskilde att behålla assistansersättningen vid sjukhusvistelse och redovisa kostnadskonsekvenserna av detta. Ett liknande yrkande finns i motion 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 4.

Inspektion och anmälning

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att en fördjupad utvärdering av nya regler för inspektion av assistans i bostaden bör redovisas senast 2015. Eftersom åtgärden är integritetskränkande anser motionärerna att det är oerhört viktigt att den följs upp och utvärderas. Det är för lång tid att vänta till Inspektionen för socialförsäkringens slutrapportering 2017. En fördjupad utvärdering av denna del bör redovisas senast 2015. I yrkande 7 föreslås att riksdagen beslutar vad som anförs om avskaffande av förändring av 110 kap. 46 § socialförsäkringsbalken, gällande assistansanordnares ansvar för att anmäla ändrade förhållanden till Försäkringskassan.

Redovisning till Försäkringskassan

I motion 2013/14:So464 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) begärs ett tillkännagivande om en översyn av redovisningen av personlig assistent-timmar till Försäkringskassan.

Sjuklöneansvar för assistansbolag

I motion 2013/14:So608 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S) begärs ett tillkännagivande om att samma lagstiftning om sjuklöneansvar borde gälla assistansbolag som andra företag.

Beslut om assistansersättning

I motion 2013/14:So284 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att utöka möjligheten till inhibition av beslut från Försäkringskassan som innebär en minskning eller helt

borttagande av assistansersättning för stöd användaren. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det i lagen bör införas en minsta garanterad period efter ett beslut som minskar eller tar bort assistansersättningen.

Boende enligt LSS

I motion 2013/14:So466 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) begärs ett tillkännagivande om att klargöra betalningsansvaret för hälso- och sjukvård för personer som bor i särskilt boende enligt LSS. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So366 av samma motionär.

Daglig verksamhet

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att lämplig myndighet bör få i uppdrag att i nära samarbete med de berörda och deras intresseorganisationer analysera och komma med förslag om utveckling av den dagliga verksamheten.

Bakgrund

Gällande rätt

Personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, framgår av 1 § och utgörs av tre grupper:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

De tio insatser som enligt 9 § LSS kan beviljas är:

1. Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder.
2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.
3. Ledsagarservice.
4. Biträde av kontaktperson.
5. Avlösarservice i hemmet.
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet.

7. Korttidstillsyn för skolgång över tolv år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov.

8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet.

9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna.

10. Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10 (7 § första stycket).

Landstingen ansvarar i huvudsak för insatser enligt punkt 1 och kommunerna för insatser enligt punkterna 2–10 (2 §).

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) ska socialnämnden verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska vidare inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov) (9 a § första stycket LSS).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § andra stycket LSS).

Enligt 23 § får en enskild person inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans som avses i 9 § 2 eller verksamhet som avses i 9 § 6–10 (första stycket). Tillstånd att bedriva verksamhet som avses i första stycket får meddelas endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet (andra stycket). Kommun och landsting som ska bedriva verksamhet som avses i första stycket ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas (tredje stycket). Den som har beviljats ekonomiskt stöd för personlig assistans enligt 9 § 2 eller assistanser-

sättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, och som har anställt någon för sådan personlig assistans, ska göra en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg innan assistenten påbörjar sitt arbete (fjärde stycket).

Assistansersättning regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110). En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag (2 §). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS (3 §).

Av 9 § 3 LSS framgår att med insatser för särskilt stöd och service enligt lagen avses ledsagarservice. Av 2 § andra stycket följer att varje kommun ska svara för insatsen ledsagarservice.

I proposition 1992/93:159 (s. 178) om stöd och service till vissa funktionshindrade sägs att avsikten med insatsen ledsagarservice är att den enskilde ska få hjälp med att komma ut bland andra människor, exempelvis genom ledsagning för besök hos vänner eller vid deltagande i kulturlivet. Ledsagarservicen syftar till att bryta den isolering som ofta blir följden av ett omfattande funktionshinder. Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

Olika insatsers innehåll och gränser enligt 9 § LSS har preciserats i ett antal regeringsrätts- och kammarrättsavgöranden, bl.a. ledsagarservice.

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande om personlig assistans vid sjukhusvistelse behandlades av utskottet i betänkande 2010/11:SoU11 Funktionshindradsfrågor. Utskottet uttalade då följande (s. 32, 1 res. MP, V):

Utskottet har fått veta att frågan om assistansersättning vid sjukhusvistelse är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Utskottet vidhåller sin bedömning och anser att resultatet av detta arbete inte bör föregripas. Motion [...] avstyrks.

Även motionsyrkanden om daglig verksamhet m.m. behandlades av utskottet i det nyss nämnda betänkandet. Utskottet uttalade då följande (s. 33, 1 res. MP):

Utskottet konstaterar att regeringens inriktningsmål för funktionshindervispolitiken på arbetsmarknadsområdet är att sysselsättningsgraden för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska öka. Utskottet ser mycket positivt på såväl regeringens generella insatser på arbetsmarknadsområdet som förstärkningen av de olika formerna av arbeten med stöd. Utskottet vill även lyfta fram regeringens satsningar för att förbättra möjligheterna till sysselsättning inom ramen för psykiatrisatsningen 2009–2011.

Utskottet välkomnar regeringens satsning på att utveckla insatsen meningsfull sysselsättning för personer med en psykisk funktionsnedsättning. Syftet med de ekonomiska resurser som har avsatts för detta ändamål är att enskilda ska kunna utveckla sina möjligheter till arbete och gå vidare till lönearbete.

Frågan om daglig verksamhet har tidigare behandlats av utskottet i betänkandet Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet (bet. 2009/10:SoU21). Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att en reglering av rätten till daglig verksamhet för personer med en psykisk funktionsnedsättning i persongrupp 3 bör vänta i avvaktan på resultatet av de insatser som redan beslutats. Resultatet av försöksverksamheten bör inte heller föregripas.

Med det anförda avstyrks motionerna [...].

Motionsyrkanden om behovsbedömning vid personlig assistans behandlades av utskottet i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 29 f. 1 res. V):

Utskottet vidhåller att assistansreformen har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. LSS trädde i kraft den 1 januari 1994, och det finns samma grundläggande skäl att reglera rättigheter till stöd och service för vissa personer med funktionsnedsättningar i dag som när lagen tillkom. Ytterst handlar det om att tillförsäkra personer med omfattande och varaktiga stödbehov insatser som de behöver för sitt dagliga liv. Detta kräver ett stabilt och långsiktigt ansvarstagande från samhällets sida. Om denna reglering inte är tillräckligt effektiv, finns det risk för att behoven skulle komma att prioriteras ned. En väl fungerande tillsyn är en del av det ramverk som krävs för att säkerställa att LSS tillämpas så att lagens syften och mål uppnås.

Enligt 9 a § LSS avses med personlig assistans ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Utskottet erinrar om att frågan om en enhetlig modell för bedömning av andra personliga behov m.m. när det gäller personlig assistans behandlades av utskottet våren 2010 i betänkandet Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet (bet. 2009/10:SoU21). Utskottet anförde då följande: ”Mot bakgrund av de arbeten som pågår när det gäller bl.a. ett behovsbedömningsinstrument begär utskottet i form av ett tillkännagivande en redovisning av regeringen, så fort underlag finns, och vid behov förslag till åtgärder [...].”

Utskottet är angeläget om att arbetet med frågan om den personliga assistansen påskyndas. Utskottet anser därför att Inspektionen för socialförsäkringen ska delredovisa sina slutsatser senast i december 2012. Regeringen ska därefter skyndsamt återkomma till utskottet med en bedömning av delredovisningen och eventuella behov av åtgärder för att upprätthålla intentionerna i LSS. En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i oktober 2014. Utskottet betonar vikten av att brukarorganisationerna får medverka i uppdragets genomförande genom att ges möjlighet att delge sina synpunkter.

Vad utskottet nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna [...] bedöms i någon mån tillgodosedda med det anförda.

Ett motionsyrkande om regelverken för personlig assistans behandlades också av utskottet vid samma tillfälle. Utskottet uttalade då följande (s. 33, 1 res. MP, V):

Enligt utskottet är det synnerligen viktigt att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga får det stöd de behöver för att kunna finna, få och behålla ett arbete. Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit flera åtgärder på detta område, varav här särskilt kan nämnas regeringens samtal med arbetsmarknadens parter om hur regeringen och parterna tillsammans kan förbättra möjligheterna för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet vill även särskilt lyfta fram den s.k. FunkAutredningen (A 2011:03) som har i uppdrag att se över de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och nyligen i tilläggsdirektiv har fått i uppdrag att även se över regelverket för arbetshjälpmedel och arbeta med spridning av goda exempel och utveckling av arbetsplatser med goda och stödjande arbetsmiljöfaktorer. Utredningstiden har förlängts och slutredovisning ska ske i december 2012. Riksdagen bör inte ta något initiativ.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionen [...].

Även motionsyrkanden om ledsagarservice behandlades av utskottet i det nyss nämnda betänkandet. Utskottet uttalade då följande (s. 33, 2 res. S och MP, V):

Ett antal motioner tar upp olika aspekter på ledsagarservice. Utskottet anser att det är angelägna frågor och konstaterar att statsrådet Maria Larsson nyligen har aviserat en analys av vilka åtgärder som kan vara effektiva utifrån det underlag som Socialstyrelsen har lämnat. Som exempel nämns diskussionen med Sveriges Kommuner och Landsting om deras arbete för att få enhetlighet och säkerhet i besluten om ledsagarservice samt en översyn av handläggarnas kompetens.

Resultatet av detta arbete bör enligt utskottets uppfattning inte föregripas. Motionerna [...] avstyrks.

Motionsyrkanden om förslag om ökad säkerhet vid beslut om och utbetalning av assistansersättning behandlades av utskottet i betänkande 2012/13: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Utskottet uttalade då bl.a. följande (s. 120 f. 1 res. (S, MP, V):

Utskottet anser att möjligheterna att få uppgifter för uppföljning och kontroll måste öka. Frågan om den enskildes integritet måste dock noggrant vägas mot de behov som finns för myndigheter att lämna information. De exempel på fusk och oegentligheter som har kommit fram är dock av sådan karaktär att det krävs kraftfulla åtgärder för att kunna komma åt dessa problem. Assistansersättningen omfattar dessutom stora belopp, vilket betyder att det är särskilt angeläget att kunna begränsa sådant fusk. Även om ansvaret för att anmäla ändrade förhållanden ligger på den enskilde, så är en viktig utgångspunkt för förslaget att samarbetet myndigheter emellan måste förstärkas. Samma sak gäller Försäkringskassans möjligheter att ta del av information från anordnare av assistans. Utskottet vill framhålla att detta också kommer att gagna mottagarna av assistansersättningen, bl.a. genom att assistansreformens legitimitet kan säkerställas och att det i större utsträckning blir möjligt att undvika att fel begås och att den enskilde blir återbetalningsskyldig för stora belopp.

Utredningen om assistansersättningens kostnader (S 2011:04) konstaterar att en av de vanligaste situationer där fusk med assistansersättning förekommer är när vuxna assistansberättigade har sina närstående som assistenter. I vissa fall där närstående står för utförandet av all assistans kan också syftet med assistansen, att öka den assistansberättigades möjligheter att leva ett självständigt liv, motverkas. Utredningen redovisar fall där familjemedlemmar är beroende av inkomst från assistansersättningen och där den assistansberättigade kan tvingas avstå från skola, daglig verksamhet eller andra aktiviteter som skulle begränsa rätten till assistansersättningen. Den assistansberättigade kan också få avstå från rehabilitering och andra åtgärder som skulle leda till mer självständighet. Det handlar inte om ett stort antal fall, men det är ändå viktigt att försvåra förutsättningarna för sådant fusk, bl.a. för att upprätthålla förtroendet för lagstiftningen. Möjligheten till kvalitetskontroll av den utförda assistansen minskar också om det enbart är närstående som är assistenter. Mot bakgrund av de beskrivna problemen anser utskottet att det finns ett klart behov av att införa regler som hindrar fusk i samband med att närstående arbetar som personliga assistenter.

En rätt för myndigheter att utföra inspektion i en enskild medborgares bostad är en mycket integritetsingripande åtgärd. Utskottet vill understryka att en sådan rätt bör ges till en myndighet bara om det finns ett verkligt angeläget behov av att kunna utföra sådana inspektioner och bara i den utsträckning åtgärden inte sträcker sig längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Proportionalitetskravet innebär bl.a. att en inskränkning inte ska göras om syftet kan uppnås på något annat, mindre ingripande sätt.

Utskottet anser att myndigheternas möjligheter att besöka den enskilde är ett rimligt och väl avvägt krav som kan ställas på en enskild assistansberättigad som vill att en närstående ska utföra assistansen. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att en sådan reglering är förenlig med såväl regeringsformen som Europakonventionen. Som alternativ till att vara tvungen att acceptera hembesök bör det vara möjligt för den enskilde att i stället välja att en närstående assistent anställs av kommunen.

Utskottet vill i detta sammanhang betona att rätten för kommunen att göra hembesök endast gäller själva sammanträffandet med den enskilde, på det sätt som gäller för Försäkringskassan i dag. Kommunen ges inte någon rätt till fritt tillträde till bostaden för att inspektera den eller undersöka denna närmare. Det handlar endast om besök i syfte att utreda rätten till ersättning och hur omfattande behov den enskilde har för att kunna avgöra storleken på ersättningen.

När det gäller frågan om uppgiftsskyldighet för anordnare av personlig assistans är utskottet väl medvetet om att uppgiftslämnandet kan innebära ett intrång i den enskilda assistansberättigades och den enskilda assistentens integritet. Uppgiftslämnande från arbetsgivare och anordnare förekommer dock redan i dag i viss utsträckning och är en förutsättning för att myndigheterna ska kunna fatta riktiga beslut. Den ytterligare skyldighet som föreslås är till för att ytterligare förstärka förutsättningarna för Försäkringskassan att göra riktiga bedömningar och fatta korrekta beslut. Utskottet anser att nyttan med uppgiftslämnandet överväger det intrång i integriteten som det innebär för enskilda. Utskottet vill dock understryka att arbetsgivare och anordnare enbart ska lämna de uppgifter som är nödvändiga för Försäkringskassans tillämpning av reglerna om assistansersättning.

Utskottet anser att det krävs tydliga föreskrifter om när uppgifterna ska lämnas. Mot bakgrund av att uppgifterna ska användas för kontroll är det rimligt att uppgifterna lämnas innan en assistent påbörjar sitt arbete och vid ändrade förhållanden. Myndigheterna har därmed möjlighet att påtala för den enskilda brukaren att förutsättningarna för ersättning inte är uppfyllda om någon brist upptäcks utifrån de uppgifter som lämnas. I fråga om de krav som föreslås angående personliga assistenters arbetsförmåga räcker det dock med att uppgifter lämnas på begäran. Att kravet är uppfyllt är nämligen inte avsett att kontrolleras i varje enskilt fall utan endast på förekommen anledning. Avsikten är inte att sådana uppgifter ska begäras slentrianmässigt av Försäkringskassan och kommunen utan endast när det finns en verklig anledning att anta att något sådant förhållande föreligger som gör att assistenten inte har förmåga att utföra assistansarbetet. Hur detta ska visas får givetvis avgöras från fall till fall.

Utskottet ställer sig bakom förslaget att en assistansanordnare som har tagit emot assistansersättning ska vara skyldig att anmäla ändrade förhållanden som denne har kännedom om och som påverkar rätten till eller storleken på ersättningen. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det inte är lämpligt att i lagen utöka listan med exempel på förhållanden som ska anmälas, men självfallet ska anmälan göras om en försäkrad befinner sig på sjukhus eller beviljas daglig verksamhet, barnomsorg eller liknande insatser, eftersom sådana förhållanden påverkar rätten till eller storleken på assistansersättningen.

— — —

Utskottet ser positivt på att regeringen avser att ge Inspektionen för socialförsäkringen i uppdrag att följa upp och utvärdera vilka effekter propositionens förslag får.

Av de skäl som nu anförts ställer utskottet sig bakom förslagen i propositionen. Utskottet tillstyrker därmed förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Utskottet tillstyrker även förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken, dock med vissa följdändringar i 110 kap. 1 §. Motion [...] avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd. Motionerna [...] avstyrks.

Även motionerna [...] avstyrks.

Pågående arbete

Regeringen har beslutat om nya mål i Försäkringskassans regleringsbrev för 2013 när det gäller assistansersättningen. Försäkringskassan ska effektivisera kontrollen av assistansersättningen, effektivisera handläggningen och förbättra utredningarnas kvalitet samt öka kvaliteten och säkerheten i besluten, särskilt i det första beslutet av assistansersättningen. Myndigheten ska även vidareutveckla it-stödet för assistansersättningen för att effektivisera beslutsstöd, kontroll och informationsförsörjning. Försäkringskassan ska redovisa måluppfyllelse och genomförda insatser för att uppnå målen. Myndigheten ska också redovisa hur myndigheten utifrån sin kompetens och sitt myndighetsansvar utformat styrformer som innebär att beslut, utbetalningar och kontroll av assistansersättningen förbättras.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) fick i maj 2012 i uppdrag att ta fram underlag för och bedöma orsakerna till utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken,

såväl vid nybeviljande som vid tvåårsomprövning av sådana beslut, och till eventuella förändringar över tid. ISF ska även redovisa tänkbara orsaker till sådana förändringar. ISF ska också kartlägga vilka assistansberättigade som berörs av förändringarna och vilka eventuella andra insatser som erbjuds dessa. ISF ska delredovisa sitt uppdrag till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i december 2012 och slutredovisa detta senast i oktober 2014. Brukarorganisationerna ska kunna medverka i relevanta delar av uppdragets genomförande genom att ges möjlighet att delge sina synpunkter.

ISF har delredovisat sitt uppdrag i delrapporten Utfall av beslut om statlig assistansersättning (rapport 2012:18). Enligt rapporten är bilden i stort att assistansersättningen t.o.m. 2007 har haft en stabil ökning vad avser både antal mottagare och beviljade timmar per mottagare. Därefter minskade antalet personer som nybeviljades assistansersättning med drygt en fjärdedel, samtidigt som antalet avslag ökade med nästan 50 procent 2008. Relativt stora förändringar har också skett i hur många som får sin assistansersättning indragen vid en omprövning. Trots ökningen av indragningarna ligger nivån lågt, på knappt 2 procent för 2011. Företrädare för Socialdepartementet informerade om rapporten vid utskottssammanträdet den 12 februari 2013.

Av budgetpropositionen för 2014⁴ framgår följande.

ISF:s uppdrag fortsätter. Vad som nu återstår att redovisa är förändringar som skett under 2012 och sker 2013, orsakerna bakom de förändringar man uppmärksammat och vad de personer som fått sin ersättning indragen eller ett avslagsbeslut fått för samhällsstöd. ISF kommer att slutredovisa uppdraget senast i oktober 2014.

När det finns särskilda skäl kan assistansersättning i dag lämnas även under en kortare tid då en assistansberättigad vårdas på sjukhus. Försäkringskassan har i rapporten Försäkringskassans förslag till minskat krångel föreslagit att rätten till assistansersättning ska kvarstå under minst sex månader. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2013 avseende Försäkringskassan har myndigheten haft i uppdrag att utreda konsekvenserna av en förändring enligt myndighetens förslag.

Försäkringskassans rapport Assistansersättning vid sjukhusvistelse den 15 november 2013 innehåller följande förslag.

- Mot bakgrund av den konsekvensutredning som Försäkringskassan har gjort och konstaterade osäkerhetsfaktorer samt tänkbara effekter för assistansanordnarna anser Försäkringskassan att det vore värdefullt om Assistansersättningsutredningen får i uppdrag att utreda om kostnader för sjukhusvård kan inrymmas i schablonersättningen.
- Som ett alternativ till ett sådant uppdrag föreslår Försäkringskassan att kunden ska kunna få behålla assistansersättningen vid en sjukhusvistelse på högst sex månader men då endast om det som i dag finns särskilda skäl.

⁴ Prop. 2013/14:1 utg.omr. 9 s. 190.

- Oavsett hur regeringen ställer sig till Försäkringskassans förslag och dess konsekvenser har arbetet med detta uppdrag gett anledning att överväga om myndighetens allmänna råd ska ändras så att särskilda skäl ska kunna omfatta en tid som överstiger fyra veckor.

Försäkringskassan publicerade den 15 november 2013 det rättsliga ställningstagandet Bedömning av föräldraansvar och väntetid under natten inom assistansersättning.

I betänkandet 2012/13:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg behandlade utskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, och lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Propositionen innehåller förslag om ökad säkerhet vid beslut om och utbetalning av assistansersättning. Utskottet ställde sig bakom de föreslagna lagändringarna och kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

ISF fick i juni 2013 i uppdrag att följa upp och analysera effekterna av de ändringar i LSS och socialförsäkringsbalken som träder i kraft den 1 juli 2013. ISF ska också följa upp de åtgärder som Försäkringskassan vidtagit för att utveckla styrning och organisation i syfte att effektivisera handläggningen och kontrollen av ärenden inom assistansersättningen. ISF ska även följa Försäkringskassans arbete med att utveckla ett ändamålsenligt it-stöd för handläggning och kontroll av ärenden om assistansersättning. ISF ska göra en bedömning av om kompletterande åtgärder behöver vidtas för att förhindra oegentligheter, överutnyttjande eller andra orsaker till felaktiga utbetalningar. Om så är fallet, ska ISF lämna förslag på sådana åtgärder. ISF ska även lämna förslag på ytterligare åtgärder om man finner att det behövs för att förbättra handläggning, beslut, utbetalningar och kontroll av ärenden om assistansersättning. ISF ska lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 december 2015 och en slutlig redovisning senast den 15 december 2017.

ISF har beslutat att inleda en egeninitierad granskning av föräldraansvaret i assistansersättningen. Syftet med granskningen är främst att besvara frågan om Försäkringskassans bedömningar av föräldraansvaret är enhetliga och rättssäkra. Görs likartade bedömningar av hur omfattande ett normalt föräldraansvar är för ett barn i en viss ålder? Publicering är planerad till februari 2014.

Enligt regleringsbrevet för Socialstyrelsen för budgetåret 2013 har myndigheten i uppdrag att utveckla datainsamlingen från kommunerna om vilka insatser som leder till arbete från daglig verksamhet och meningsfull sysselsättning. Uppdraget ska göras inom ramen för myndighetens arbete med öppna jämförelser inom socialtjänsten.

Av budgetpropositionen för 2014⁵ framgår följande.

⁵ Prop. 2013/14:1 utg.omr. 9 s. 130 f.

Regeringen har, under denna och föregående mandatperiod, gjort flera insatser för att förbättra situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Exempelvis har det totala antalet subventionerade anställningar ökat samt det högsta beloppet för stöd till arbets hjälpmedel och för personligt biträde höjts.

— — —

Handisam har regeringens uppdrag att, i nära samarbete med Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH), utforma och bedriva ett riksomfattande program för att öka kunskapen om och förändra negativa attityder till personer med psykisk sjukdom och psykisk funktionsnedsättning. Projektet, som fått namnet Hjärnkoll, pågår t.o.m. 2014.

Under 2012 har Hjärnkoll prioriterat frågan om arbetsliv och psykisk ohälsa.

— — —

En uppföljning och effektutvärdering av mål och förväntade resultat 2014 ska redovisas i december 2014.

— — —

En central del i arbetet mot de funktionshinderspolitiska målen är att personer med funktionsnedsättning ska ges jämlika möjligheter att delta och bidra på arbetsmarknaden. Personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga tillhör arbetskraften i betydligt mindre utsträckning än andra. Insatser på detta område är således en fortsatt prioriterad fråga för regeringen.

I budgetpropositionen för 2013 föreslog regeringen, i linje med FunkA-utredningens delbetänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) ökade resurser för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) och ökade informationsinsatser. I denna budgetproposition förslås att medlen för SIUS ökas under 2014. Regeringen har remitterat FunkA-utredningens betänkande Arbetshjälpmedel och försäkrings skydd för arbete på lika villkor (SOU 2012:92). Det är särskilt angeläget att unga med en funktionsnedsättning får insatser för att komma i arbete. För att fler ska ges möjligheten att lämna sysselsättningsfasen föreslås därför en satsning på utvecklingsanställningar vid Samhall (se vidare Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad).

Att främja meningsfull sysselsättning och underlätta deltagande på arbetsmarknaden för personer med psykisk funktionsnedsättning ingår som en viktig del i regeringens handlingsplan för riktade insatser inom området psykisk hälsa (PRIO-planen).

Regeringen har under 2012 lämnat ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att stegvis implementera ett praktikprogram för personer med funktionsnedsättning inom de statliga myndigheterna utifrån tillgången på lämpliga arbetssökande och platser. Arbetsförmedlingen överlämnade den 1 juni 2013 en rapport om utvecklingen av uppdraget. Fram till den tidpunkten har myndigheterna lämnat besked om man avser ta emot sammantaget ca 1 800 praktikanter. Programmet ska pågå under perioden 2013–2015.

Assistansersättningsutredningen

Vid regeringssammanträde i mars 2013 beslutades kommittédirektivet Översyn av ersättningen för personlig assistans (dir. 2013:34).

En särskild utredare ska se över ersättningen för personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken och ta fram förslag på en ändamålsenlig utformning av ersättningen. Syftet med översynen är att långsiktigt upprätthålla de kvalitetsmål som föreskrivs för insatsen personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, samt att komma till rätta med de problem som uppdragats med nuvarande modell för timersättning.

Utredaren ska ta fram förslag som leder till att ersättningen för personlig assistans förstärker förutsättningarna för en långsiktigt hållbar kvalitetsutveckling och finansiering av insatsen. Det är viktigt att ersättningen utformas så att den bättre motsvarar de faktiska kostnaderna för utförd assistans. De bedömningar och förslag som utredaren lämnar ska utgå från och ta hänsyn till verksamhetens mål och allmänna inriktning som anges i 5 och 6 §§ LSS. Det är av stor betydelse att konstruktionen av ersättningen för personlig assistans är väl avvägd och tar hänsyn till de skiftande behov som finns hos personer med funktionsnedsättning.

Utredaren ska, med utgångspunkt i de mål och den allmänna inriktning som anges, göra följande.

- Beskriva för- och nackdelar med nuvarande konstruktion av timersättningen och bedöma vilka konsekvenser denna har haft för kvalitets- och kostnadsutvecklingen. I detta sammanhang ska även en bedömning göras av hur väl nuvarande timersättning är anpassad till såväl offentliga som enskilda utförarens kostnader för att bedriva personlig assistans.
- På grundval av analysen av nuvarande konstruktion av timersättningen föreslå hur ersättningen för personlig assistans kan utformas. Förslagen ska utgå från följande kriterier:
 - Anpassning till de faktiska kostnaderna för den assistans som utförs. Detta kan innebära en anpassning av ersättningen till de kostnader som uppstår beroende på såväl funktionsnedsättningens art och omfattning som på tidpunkten när assistansen ges.
 - Möjligheterna till överutnyttjande ska minska.
 - Möjlighet till effektivt resursutnyttjande av den statliga assistansersättningen.
 - Möjlighet till goda arbetsvillkor för personliga assistenter för att säkerställa rekryteringsbehov och kvalitet i verksamheten.
 - Förutsättningar för enskilda assistansanordnare att bedriva verksamhet med skäliga vinstnivåer.
 - Hänsyn till att likvärdiga förutsättningar ska gälla för privata och offentliga aktörer att bedriva verksamhet.
 - Hänsyn till att anordnarna utgörs av kommuner och olika slags enskilda verksamheter – t.ex. kooperativ – samt att assistansberättigade själva kan vara arbetsgivare till sina assistenter.
 - Möjlighet till enkel och effektiv administration för både Försäkringskassan och utförare.

- Möjlighet till löpande uppföljning och kontroll av ersättningens nivå från olika aktörer.
- Bedöma effekter och lämplighet av att assistansersättningen används för lön till brukare för arbetsledning av den egna assistansen samt vid behov lämna förslag om detta bör åtgärdas.
- Bedöma konsekvenserna av att kostnader för sjuklön vid ordinarie assistents sjukfrånvaro omfattas av assistansersättningen samt bedöma om nuvarande ordning bör förändras.
- Vid behov lämna förslag till fullständiga författningsändringar.

Uppdraget ska redovisas senast den 14 februari 2014. Utredningen har tagit namnet Assistansersättningsutredningen (S 2013:07).

Frågesvar

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2012/13:401) om rätt till personlig assistans uttalade statsrådet Maria Larsson den 20 mars 2013 bl.a. följande:

Lennart Axelsson har frågat mig om mitt besked till socialutskottet, den samlade funktionshindersrörelsen och de assistansbehövande är detsamma som min statssekreterare gav i socialutskottet, nämligen att inget besked om assistansen kommer att lämnas före valet 2014.

Jag uppfattar frågan som att Lennart Axelsson vill ha mitt besked, angående om det behövs ett förtydligande av lagen för att garantera att de som har behov av assistans får det enligt de intentioner som gällde då lagen instiftades, är detsamma som min statssekreterare gett.

— — —

Det är lätt att vi fokuserar bara på assistansersättningen, som regleras i socialförsäkringsbalken, och bortser från alla de insatser som LSS rymmer. I lagen finns tio insatser som har stor betydelse för många personer med omfattande funktionsnedsättningar. Drygt 31 000 personer hade 2011 daglig verksamhet, nästan 24 000 bodde i en bostad med särskild service, till exempel i en gruppbostad, nästan 20 000 hade en kontaktperson etcetera. Det ges även personlig assistans från kommunerna enligt LSS. År 2011 gavs detta till 3 800 personer.

— — —

År 2012 hade ca 15 900 personer rätt till assistansersättning. Det finns uppsatta kriterier i lagstiftning och förarbeten som anger när denna rätt träder in. Högsta förvaltningsdomstolen har också angett hur lagtext, förarbeten och intentioner ska tolkas när det gäller ”grundläggande behov”. Det går inte säga att vår högsta rättsvårdande instans inom detta område inte följer lagens intentioner när de skapar prejudikat. Det är en annan sak vilka konsekvenser denna tolkning får för enskilda personer och om den är acceptabel eller inte.

Vi vet genom det uppdrag, som regeringen gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), att det tog lång tid från det att domen kom till att den analyserades och tolkades i Försäkringskassans vägledning för assistansersättningen. Det skedde först i oktober 2011. I vilken omfattning domen har påverkat att personer mist sin assistansersättning under 2010 och 2011 är således okänt. Det är till exempel inte så stor skillnad mellan antalet personer som mist sin assistans 2010 jämfört med 2011. Det är även okänt hur domen påverkar 2012 och 2013. Det är dock klart att andelen som mist sin ersättning är låg i förhållande

till alla som beviljas ersättning. Det är också klart att det vanligaste vid omprövningar ändå var att personer beviljades fler timmar än vid föregående beslut.

Om domen påverkar så kan det vara så att det för merparten endast innebär att det blir en omfördelning av tid mellan ”grundläggande behov” och ”andra personliga behov”. Den totala assistanstiden som beviljas påverkas då inte. Det kan också vara så att domen påverkar så att en del människor mister sin assistans. Men det vet vi inte i dag och vi vet inget om omfattningen.

Det är orsakerna som ISF nu arbetar med att ta reda på. Och det är ett tidskrävande arbete. Bland annat behöver akter granskas. Enligt riksdagens tillkännagivande och enligt regeringens uppdrag ska ISF slutredovisa arbetet senast i oktober 2014.

Det går inte att vidta åtgärder med anledning av en dom som vi inte vet effekterna av. Det är därför vi måste avvakta tills vi har mer kunskap. Däremot måste regeringen ta ansvar för effekter som vi har kunskap om och som hotar assistansersättningen. Regeringen har därför vidtagit och vidtar kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med dels brister i Försäkringskassans hantering av assistansersättning, dels fusk och överutnyttjande av assistansen. Det pågår både uppdrag och kartläggningar och fler är aviserade och på gång. Regeringen har också satt upp nya mål för assistansersättningen i Försäkringskassans regleringsbrev. Dessutom avser regeringen inom kort att tillsätta en utredning som ska se över ersättningen för personlig assistans, den så kallade timschablonen.

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2013/14:110) om insatser enligt LSS uttalade statsrådet Maria Larsson den 20 november 2013 följande:

Agneta Luttröpp har frågat socialministern om det finns skäl att utöver den utredning som pågår hos ISF även se över andra delar av LSS för att säkerställa lagens intentioner.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

I budgetpropositionen för 2014 har regeringen aviserat att den avser att stärka kvaliteten, säkerheten och likvärdigheten i verksamheter inom LSS. Satsningen omfattar bl.a. en ny utbildning för handläggare som prövar ansökningar om LSS-insatser och en kartläggning av kommunernas beslut för vissa insatser enligt LSS. Hela satsningen omfattar 11 miljoner kronor under 2014.

För att fortsatt vårda och värna LSS-reformen behöver vi få bättre och uppdaterad kunskap om hur kommunerna tillämpar lagstiftningen. Kartläggningen syftar till att få kännedom om det behövs ytterligare åtgärder för att stärka likvärdighet och säkerhet i kommunernas beslut för de insatser som kartläggningen avser omfatta.

Avslutningsvis vill jag understryka vikten av att politiker på lokal nivå verkar för att offentliga skattemedel används till att upphandla utbildningar som håller hög kvalitet.

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2013/14:113) om betalningsansvar för särskilt boende uttalade statsrådet Maria Larsson den 20 november 2013 följande:

Maria Lundqvist-Brömster har frågat mig om jag finner skäl att vidta åtgärder för att klargöra vem som är betalningsansvarig för hälso- och sjukvården.

Som jag förstår frågan så gäller den ansvaret för hälso- och sjukvård i bostäder med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och då särskilt när en person beviljats ett boende i en annan kommun än hemkommunen.

En åtgärd för att förtydliga ansvaret på så sätt som frågeställaren avser fodrar utredningsinsatser bl.a. i form av analyser av nuvarande förhållanden och konsekvensbedömningar. För att motivera en sådan omfattande process behövs först kunskap om problemet och dess omfattning.

Jag anser inte att vi i nuläget har tillräckligt med kunskap om problemets art och omfattning för att tillsätta en utredning.

Interpellation

Den 15 mars 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om rätten till personlig assistans (ip. 2012/13:300, prot. 2012/13:79). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Herr talman! Eva Olofsson har frågat mig om jag kommer att vidta fler åtgärder än det pågående uppdraget till Inspektionen för socialförsäkringen för att stärka rätten till personlig assistans samt om jag kommer att vidta några åtgärder för att de som förlorar sin assistans från Försäkringskassan får andra insatser så att de kan leva ett självständigt liv.

Jag instämmer i Eva Olofssons uttalanden om personlig assistans och LSS. Det är betydelsefulla reformer som på ett avgörande sätt har förbättrat levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Reformerna har också drivits igenom av en borgerlig regering. Det är reformer som vi fortsatt måste värna och vårda. Det handlar om rättigheter, och det är angeläget att hålla fast vid att hanteringen ska vara rättssäker.

Jag ser, liksom Eva Olofsson, problem och utmaningar. Antalet personer som beviljades assistans steg med i genomsnitt ca 800 personer per år 2000–2007. Antalet assistanstimmar per vecka och person ökade, och fortsätter att öka, med i genomsnitt mellan två och fyra timmar per år – från 86 timmar år 2000 till 117 timmar 2012. Utredningen om assistansersättningens kostnader, som tittade närmare på detta, har inte kunnat hitta någon naturlig förklaring till ökningen av antalet assistanstimmar.

Ökningarna av volymerna samt timschablonens utformning har lett till att också kostnaderna för assistansersättningen har ökat. Enbart statens kostnader för assistansen har ökat med i genomsnitt 1,3 miljarder per år räknat från år 2000 – från 5,3 miljarder 2000 till 21,4 miljarder 2012. Totalt beviljades ca 96 miljoner timmar assistans 2012. Jämfört med år 2000 är det en ökning med ca 57 miljoner timmar, eller i genomsnitt 4,8 miljoner timmar per år. Personer som är 65 år och äldre svarar för ca 13 miljoner av dessa timmar.

Det är således kraftiga volymökningar och betydande belopp som vi årligen tillför för att personer med omfattande funktionsnedsättningar ska kunna leva ett bra liv. Det är därför angeläget att pengarna används rätt och att systemet är rättssäkert och har hög legitimitet.

Om kostnads- och volymökningarna beror på att lagstiftaren kraftigt underskattat behoven vid reformens införande och att människor med omfattande funktionsnedsättning bedöms likvärdigt i hela landet enligt lagen kan det vara en rimlig utveckling. Det har dock länge varit känt att rätten till assistansersättning har bedömts olika, först mellan de olika självständiga försäkringskasskontoren och sedan, när Försäkrings-

kassan blev en myndighet, mellan de olika länen. Även den senaste utredningen om assistansersättningen har konstaterat stora skillnader i handläggningen mellan olika lokala försäkringscentrum i Försäkringskassans nya organisation.

Tack vare regeringens kraftfulla åtgärder, som jag tidigare har redovisat här i kammaren i ett interpellationssvar, och ISF:s senaste granskningar sker dock ständiga förbättringar i Försäkringskassans hantering av assistansersättningen. Mitt mål är att det ska bli rätt från början. Det är också av stor betydelse att vi kan minska möjligheterna till överutnyttjande och motverka felaktiga utbetalningar. Fel- och överutnyttjande urholkar legitimiteten i assistansreformen.

Jag kommer att fortsätta att följa Försäkringskassans hantering av assistansersättningen noggrant. Nya mål har beslutats i myndighetens regleringsbrev för 2013. Försäkringskassan ska effektivisera kontrollen av assistansersättningen, effektivisera handläggningen och förbättra utredningarnas kvalitet samt öka kvaliteten och säkerheten i besluten, särskilt i det första beslutet om assistansersättning.

Det är angeläget att Försäkringskassans arbete med assistansersättningen förbättras. Detta för att det ska bli rätt från början. Det gagnar alla, särskilt brukarna som kan känna sig trygga och inte riskerar indragningar på grund av tidigare bristfälliga utredningar.

ISF har regeringens uppdrag att nu ta reda på vilka insatser som personer som blir av med sin assistans beviljas i stället och redovisa det. Det behövs fakta och underlag för att rätt åtgärder ska kunna vidtas.

— — —

För personer som inte bedöms ha rätt till assistansersättning vet vi att det finns andra typer av stöd- och serviceinsatser som de kan få i stället. Det finns andra insatser i LSS. Socialtjänstlagen innebär att kommunerna har ett stort ansvar att stödja personer med funktionsnedsättning också. Insatser enligt socialtjänstlagen kan vara både ett komplement till insats enligt LSS och ges självständigt till personer som inte tillhör målgruppen i LSS.

Den 1 april 2012 hade till exempel 18 200 personer boendestöd. 16 600 personer hade hemtjänst i ordinärt boende, och 4 400 personer hade en bostad med särskild service. 3 700 personer hade personlig assistans via kommunen enligt LSS.

I ISF:s uppdrag ingår att ta reda på vilka insatser som personer som blir av med sin assistans beviljas i stället och redovisa det. Vi måste få en helhetsbild för att kunna bedöma om åtgärder behövs.

Eva Olofsson får det att låta som att varje beslut om att en person ska bli av med en assistanstimme vid en tvåårsomprövning grundar sig i en felaktig bedömning. Så kan man inte resonera. Det kan också vara så, Eva Olofsson, att den första bedömningen inte vilade på en rättssäker grund och att det har funnits skäl att ompröva bedömningen vid tvåårsomprövningarna. Därtill syftar tvåårsomprövningarna till att bedöma behoven utifrån nuvarande situation. Blir det fel första gången behövs det naturligtvis en korrigerig.

Låt mig få ge några siffror – det kan bli många siffror. Ett stort antal personer som lämnar in nyansökningar beviljas assistansersättning varje år. Inflödet är ungefär tusen personer per år. Eva Olofsson får det att låta som att personer inte längre får assistans. Så är inte fallet. Antalet beviljade timmar fortsätter att öka.

Vid omprövningsbeslut, den så kallade tvåårsomprovningen, är det vanligaste resultatet att personer beviljas fler timmar. År 2011 minskade antalet timmar för 800 personer men ökade för 2 600 personer vid tvåårsomprovningarna. För 1 100 personer var timmarna oförändrade.

Det här tyder på att det görs ett rejält arbete vid tvåårsomprovningarna. Tvåårsomprovningarna har inte skett tidigare i den utsträckning det var tänkt från början när reformen infördes. Försäkringskassan har inte alltid hunnit med. Nu görs en provning, och vår fråga är om den sker på ett likartat sätt överallt. Har Försäkringskassan uppnått ett större mått av rättssäkerhet med hjälp av de hjälpmedel vi har ställt till Försäkringskassans förfogande och deras eget utvecklingsarbete som vi bland annat har uppmanat dem till? Kunskapsläget måste finnas på bordet innan man kan bestämma sig för hur man ska gå vidare.

Frågan är om de som har att tolka lagstiftningen, Försäkringskassan och Högsta förvaltningsdomstolen, har gjort en tolkning som gör att det finns anledning att ändra lagstiftningen. Vi kan inte ifrågasätta deras tolkning; de har att tolka lagen. Vår uppgift är att ta reda på hur tolkningen faller ut och om det finns anledning att ändra på något. Det är därför det är så viktigt att ta reda på hur utfallet blir – men inte enbart på enskild nivå utan på helhetsnivå för hela gruppen.

Det som ISF nu kommer att göra är bland annat att ha kontakt med brukarorganisationerna för att inhämta deras synpunkter. Det är väldigt viktigt att vi får in deras synpunkter i ISF:s utredning för att konstatera läget.

Den 22 oktober 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om ersättning till funktionshindrade (ip. 2013/14:15, prot. 2013/14:16). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Daglig verksamhet är en bland tio rättigheter som kan beviljas som stödinsatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är endast personer som har en medicinsk diagnos i form av utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd samt personer som i vuxen ålder förvärvat en hjärnskada som lett till betydande begåvningshandikapp som har rätt till denna stödinsats.

Daglig verksamhet har genom åren utvecklats från att främst vara en gruppverksamhet i särskilda lokaler till att bli mer integrerad med näringslivet på orten, så kallade utflyttade verksamheter där uppgifter utförs hos olika arbetsgivare.

Syftet med stödinsatsen är att den ska främja delaktigheten i samhället och bidra till den personliga utvecklingen. Ett övergripande mål bör vara att utveckla möjligheten till arbete. Enligt Sveriges officiella statistik hade den 1 oktober 2012 ca 32 000 personer daglig verksamhet.

I förarbetena betonas att daglig verksamhet inte ska vara ett avlönat arbete och att syftet inte är att producera varor eller tjänster. Det anges vidare att det är angeläget att möjligheten till ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller inom Samhall prövas regelbundet.

Genom socialtjänstlagen har kommunerna också ett ansvar att medverka till att personer med funktionsnedsättningar får meningsfull sysselsättning. Inom socialtjänsten finns det även tillgång till andra sysselsättningar, både inom ramen för särskilda boendeformer och för

äldre inom dagverksamheter. Det kan även vara aktuellt för personer som uppstår ekonomiskt eller annat bistånd och är i behov av rehabilitering.

Sysselsättningsinsatser i olika former är således vanliga inom socialtjänstens olika områden, och då inkluderar jag även insatser enligt LSS. Många gånger, men inte alltid, är syftet att underlätta möjligheten till arbete. Det är bra, och jag anser att dessa verksamheter kan utvecklas mer.

Jag ställer mig dock ytterst tveksam till att staten ska finansiera och reglera om och när ersättning ska utgå i samband med att rättigheter i form av bistånd eller stödinsatser enligt LSS beviljas enskilda människor.

— — —

Jag anser däremot att det är viktigt att personer i daglig verksamhet kan komma ut i arbetslivet på olika sätt. Det kan exempelvis vara fråga om olika typer av arbetsmarknadsåtgärder, Samhall, trygghetsjobb och liknande. Regeringen har gjort stora satsningar inom dessa områden.

Socialstyrelsen har även på uppdrag av regeringen tagit fram en vägledning för hur den dagliga verksamheten enligt LSS kan utformas, så att den grupp som står nära arbetsmarknaden får ökade möjligheter till arbete. Socialstyrelsen genomförde uppdraget i samråd med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Syftet med vägledningen är att genom olika exempel stimulera till lokala diskussioner och aktiviteter, för att den dagliga verksamheten ska fortsätta att utvecklas i samarbete med de arbetsmarknadspolitiska aktörerna i landet.

— — —

För några få sker det att denna typ av daglig sysselsättning leder till anställning med olika typer av lönesubventioner och givetvis med en högre ersättning än vad de får i habiliteringsersättning. Det här är den väg som vi gemensamt borde slå in på och arbeta för. Vi har förberett för detta genom att ta reda på hur det fungerar i dag. Det gör vi genom öppna jämförelser.

Vi kan se att 12 procent av kommunerna har aktuella överenskomelser med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan om samverkan för personer med LSS-insatser. Det är nycklarna. Man måste ha en samverkan på orten med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att kunna komma framåt. Dessa myndigheter är centrala aktörer när det handlar om personer med funktionsnedsättning och sysselsättning.

Andelen kommuner som följer upp samtliga beslut, som alltså tittar på hur det fungerar och om det finns skäl att ompröva och kanske omvandla det de gör, har ökat från 13 till 17 procent. Det sker alltså något, men det går fortfarande alldeles för långsamt.

Det är 14 procent av kommunerna som uppger att de har en skriftlig rutin för att pröva möjligheten till arbete eller praktik. Vad gör de andra 86 procenten? Alla borde göra detta och ha som rutin att regelbundet följa upp om det är dags att pröva en anställning.

I 42 procent av kommunerna har man haft personer som gått från daglig verksamhet till någon form av arbete eller praktik. Det sker alltså, men min poäng är att det sker i för liten utsträckning.

Nu har vi öppna jämförelser och vet hur läget i kommunerna är och kan börja trycka på.

— — —

Det finns mycket utvecklingspotential. [...] Det finns ett antal aktörer som går före och anställer personer med funktionsnedsättning av olika slag. Vi behöver fler, men vi behöver också en offentlig sektor som visar att det är fullt möjligt. Kommunerna och staten som arbetsgivare har sin del att göra i detta arbete.

Annat vi har gjort är att ställa en rad olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder till förfogande och att ta fram vägledningen med goda exempel till gagn för kommunerna.

Den 13 december 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om rätt till ledsagarservice (ip. 2013/14:147, prot. 2013/14:46). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Fru talman! Shadiye Heydari har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att i enlighet med LSS garantera ledsagningservice för synskadade och dövblinda.

[...] jag anser att frågan om ledsagarservice för personer som har grava synskador eller syn- och hörselskador är angelägen. Det är viktigt att personer med dessa funktionsnedsättningar får insatser som är anpassade efter just deras behov.

Ledsagning utgör totalt sett en liten andel av alla insatser inom socialtjänstens områden, men för personer med synskador och för dövblinda är insatsen särskilt betydelsefull.

För att få ytterligare kunskap om hur det faktiskt ser ut i landets kommuner, bland annat när det gäller kommunernas riktlinjer och avgränsningar, avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga ett antal insatser enligt LSS, däribland ledsagarservice.

Avsikten med kartläggningen är att få uppdaterad kunskap om läget och om det behöver vidtas särskilda åtgärder för att stärka likvärdighet och rättssäkerhet i kommunernas beslut för de insatser som kartläggningen kommer att omfatta.

Inom ramen för LSS finns en rad olika områden. De utvärderingar av lagstiftningen som gjorts under de år som har gått har visat att det är ganska stor ojämlikhet i bedömningarna. Vi har försökt stödja en ökad likvärdighet och en ökad rättssäkerhet genom att ge mer understöd så att det ska kunna göras enhetliga bedömningar. Men får man ett beslut som man tycker är orimligt eller oegentligt ska man naturligtvis få det domstolsprövat. Det är väldigt grundläggande, därför att det finns enskilda handläggare som inte agerar enligt lagens syften. Då är det rimligt och riktigt att domstol överprövar ärendet.

Det är min absoluta rekommendation att låta ärendet prövas i domstol om man tycker att någonting uttrycks på ett sätt som inte är i enlighet med lagen. Det är domstolarnas uppgift när lagen väl ligger på plats att uttolka den. Sedan har vi som politiker att förhålla oss till domstolarnas tolkning för att se om lagen behöver förändras utifrån hur praxis har utvecklats och domstolutfallen har blivit.

Låt mig säga att Högsta domstolen har prövat några ärenden när det gäller ledsagning, och när jag tittar på domstolsutslagen kan jag konstatera att de här domarna kan ha skapat viss osäkerhet både om när och till vad personer med grava synskador och dövblinda ska beviljas ledsagning enligt LSS. Det är också intressant att nu titta på hur kommunernas olika riktlinjer och eventuella avgränsningar förhåller sig till rättspraxis.

Jag ser ett stort behov av att titta närmare på det här. Det är därför som vi är i slutfasen med att justera ett uppdrag till Socialstyrelsen om att göra ett kartläggningsarbete kring ledsagning och kring flera andra delar i LSS.

Vi avser att göra det, därför att jag känner att det är bekymmersamt att människor i dag uppenbarligen inte riktigt får vad de förväntar sig att de ska få enligt LSS.

Detta är vad regeringen avser att göra: att få en kartläggning av hur läget ser ut utifrån domarna i Högsta domstolen och den domstolspraxis som har utvecklats och men också utifrån hur kommunernas riktlinjer och avgränsningar ser ut. Finns det anledning att efter kartläggningen se över lagstiftningen har vi ett kunskapsunderlag för att veta vad som skulle behövas. Vi måste börja där för att se hur bilden ser ut över hela Sverige. Enskilda exempel kan naturligtvis bero på att det finns en handläggare som inte har fullgjort plikten efter lagen och där det inte håller för en domstolsprövning. Vi ska skaffa oss en bild av hur läget är i Sverige, och utifrån den kartläggningen bestämmer vi oss sedan för hur vi ska gå vidare.

Jag är djupt bekymrad över att ledsagningen inte fungerar på det sätt som många förväntar sig att den ska fungera, och jag vill titta närmare på den här frågan.

— — —

Låt oss klara ut några saker. Ledsagarservice kan ges både inom ramen för LSS och inom ramen för socialtjänstlagen. Inom LSS är den alltid avgiftsfri, och ledsagning inom LSS avser vi nu att se över. Den andra delen som handlar om att kommuner ger ledsagning, vilket är mer vanligt förekommande än inom ramen för LSS, innebär att kommunerna också är fria att sätta avgifter. Det har vi gjort en tidigare kartläggning om som visar att en del kommuner tillhandahåller denna service avgiftsfritt medan andra sätter en avgift.

Det är upp till både mig och interpellanten att i kommunpolitiken se till att vi får rimlig avgiftssättning. Men staten går inte in och reglerar den kommunala delen. Där är det kommunpolitiker som har avgörandet, och de måste agera där. Den debatten lämpar sig inte riktigt för riksdagens talarstol. Det är viktigt att vi håller isär vad som är statens uppgift och vad som är kommunernas uppgift.

För att bidra till ökad klarhet även när det gäller kommunernas insatser har vi gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram öppna jämförelser för området så att vi kan se vad varje kommun presterar och hur situationen ser ut.

Från och med nästa år kommer ledsagarservice också att finnas med bland de LSS-insatser som jämförs. Det blir bra eftersom det hjälper oss att både få en klar bild av läget och att se hur trenderna ser ut på kort sikt och på lång sikt. Öppna jämförelser är ett bra instrument för att kunna "benchmarka" och för att se jämförande resultat och följa trender på kort och lång sikt.

Jag vill också nämna att vi har ganska många åtgärder på gång inom Regeringskansliet som ni förstår. Inom Regeringskansliet pågår också en allmän översyn, både över handikappersättningen och vårdbidraget. Där ingår även att kartlägga olika slags merkostnader. Syftet med översynen är att modernisera och göra regelverket mer rättssäkert och mer förutsägbart för den enskilde. Vi har alltså vidtagit en rad åtgärder för att öka kunskapen. Det är nämligen kunskapen om hur det ser ut i dag som är grunden för att kunna göra eventuella förändringar.

— — —

Fru talman! När jag tittar på vad Socialdemokraterna skriver om LSS tolkar jag det ändå som att ni inte på något sätt avser att förändra förhållandena, att ledsagning kan ges inom ramen för LSS men också inom ramen för kommunerna. Man kan lätt få intryck av att det skulle vara en annan ordning när man hör interpellanten, men jag har aldrig sett att ert parti har föreslagit det och inte heller att ni har lagt över ytterligare medel från staten till kommunerna för att fullgöra fler tjänster.

Vi får nog vara lite bestämda med att de förhållanden som råder måste få fortsätta råda, men vi måste se till att öka rättssäkerheten och ge möjligheter enligt det lagen föreskriver. Om vi har fått till stånd en ändrad praxis där det i dag har blivit mycket svårare att få ledsagning är det precis det som jag i så fall får kunskap om via den kartläggning som nu ska göras. Den får sedan vara grund för att eventuellt titta på om det behövs förändringar i lagstiftningen.

Interpellanten frågar när. Det är väldigt nära förestående. Vi håller på med slutberedningen av uppdraget om kartläggningen. Jag är angelägen om att den ska komma till stånd, och jag är angelägen om att få den kunskap som behövs för att eventuellt kunna gå vidare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att assistansreformen har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svår funktionsnedsättning. LSS trädde i kraft den 1 januari 1994, och det finns samma grundläggande skäl att reglera rättigheter till stöd och service för vissa personer med funktionsnedsättning i dag som när lagen tillkom. Ytterst handlar det om att se till att personer med omfattande och varaktiga stödbehov får de insatser som de behöver för sitt dagliga liv. Detta kräver ett stabilt och långsiktigt ansvarstagande från samhällets sida. Om denna reglering inte är tillräckligt effektiv, finns det risk för att behoven skulle komma att prioriteras ned. En väl fungerande tillsyn är en del av det ramverk som krävs för att säkerställa att LSS tillämpas så att lagens syften och mål uppnås. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionen 2013/14:So252 (KD) yrkande 1. Motionen avstyrks.

Utskottet erinrar om att frågan om behovsbedömning vid personlig assistans senast behandlades av utskottet våren 2012 i betänkandet 2011/12: SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet föreslog ett tillkännagivande för regeringen av innebörden att utskottet är angeläget om att arbetet med frågan om den personliga assistansen påskyndas. Utskottet anser därför att Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) ska delredovisa sina slutsatser senast i december 2012. Regeringen ska därefter skyndsamt återkomma till utskottet med en bedömning av delredovisningen och eventuella behov av åtgärder för att upprätthålla intentionerna i LSS. En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i oktober 2014. Utskottet betonar vikten av att brukarorganisationerna får medverka i uppdragets genomförande genom att ges möjlighet att delge sina synpunkter.

Som ett led i beredningen av detta ärende informerade företrädare för brukarorganisationerna IfA (Intressegruppen för Assistansberättigade) och JAG (Jämlikhet Assistans Gemenskap) utskottet vid utskottssammanträdet den 15 oktober 2013 om erfarenheter av användningen av det s.k. behovsbedömningsinstrumentet i pilotkassor. Företrädare för Försäkringskassan informerade utskottet om erfarenheter av användningen av det s.k. behovsbedömningsinstrumentet i pilotkassor vid utskottssammanträdet den 22 oktober 2013.

Som utskottet tidigare har uttalat är utskottet angeläget om att arbetet med frågan om den personliga assistansen påskyndas. Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete på området. ISF ska slutredovisa sitt uppdrag att bl.a. ta fram underlag för och bedöma orsakerna till utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken senast i oktober 2014. Vidare kan nämnas att Socialstyrelsen har fått ett uppdrag att upphandla en utbildning för handläggare som prövar ansökningar om LSS-insatser. Socialstyrelsen har även nyligen fått i uppdrag att kartlägga insatserna ledsagarservice, avlösarservice, korttidsvistelse samt bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS. I kartläggningen ska Socialstyrelsen bl.a. inhämta information om insatsernas utformning, kommuners riktlinjer för insatserna och riktlinjers avgränsningar. Socialstyrelsen ska även redogöra för hur riktlinjerna och avgränsningarna skiljer sig åt mellan kommunerna och hur de förhåller sig till rättspraxis. I uppdraget ingår också att analysera underlaget som tas fram med utgångspunkt från gällande lagstiftning, likvärdighet och rättssäkerhet. Försäkringskassan har nyligen fått i uppdrag att redovisa åtgärder för att säkerställa en bättre kontroll och en mer rättssäker hantering av assistansersättningen. Uppdraget omfattar dels åtgärder inom assistansersättningen för att minska risken för felaktiga utbetalningar och överutnyttjande, dels åtgärder som kan minska regionala skillnader relaterade till Försäkringskassans handläggning. Den tredje delen av uppdraget innebär att närmare analysera samstämmigheten mellan Försäkringskassans behovsbedömningsstöd och de medicinska underlag som finns att tillgå inom assistansersättningen.

Mot bakgrund av det intensiva arbete som pågår på detta område anser utskottet inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2012/13:So269 (V) yrkande 2, 2012/13:So459 (S) yrkande 2, 2012/13:So543 (SD), 2013/14:So300 (S), 2013/14:So456 (V) yrkande 2 och 2013/14:So473 (FP). Motionerna avstyrks.

Ett antal motioner tar upp olika aspekter på ledsagarservice. Utskottet anser att detta är en mycket angelägen fråga och konstaterar inledningsvis att statsrådet Maria Larsson nyligen i en interpellation har uttalat att hon är djupt bekymrad över att ledsagningen inte fungerar på det sätt som många förväntar sig att den ska fungera och att hon vill titta närmare på den här frågan.

Som ett led i beredningen av detta ärende har företrädare för Synskadades Riksförbund och Akademikerförbundet SSR informerat om stora problem inom området. Utskottet välkomnar därför Socialstyrelsens ovan nämnda uppdrag att kartlägga bl.a. insatsen ledsagarservice. Syftet med kartläggningen är att få kunskap om huruvida det behövs ytterligare åtgärder för att stärka likvärdighet och rättssäkerhet i kommunernas beslut för de insatser som kartläggningen omfattar. Den kunskap som kartläggningen ger kommer att ligga till grund för regeringens analys om fortsatta åtgärder. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 februari 2015.

Utskottet förutsätter att Socialstyrelsen återkommer till regeringen med förslag på åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad rättssäkerhet för den enskilde. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Av nu anförda skäl får motionen 2012/13:So535 (S) anses tillgodosedd och motionerna 2012/13:So269 (V) yrkandena 8–11, 2013/14:So304 (M), 2013/14:So425 (S), 2013/14:So456 (V) yrkandena 8–11, 2013/14:So465 (FP) och 2013/14:So562 (S) åtminstone delvis tillgodosedda.

Det är synnerligen viktigt att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga får det stöd de behöver för att kunna finna, få och behålla ett arbete. Utskottet konstaterar att regeringen har vidtagit flera åtgärder på detta område, varav här särskilt kan nämnas att det totala antalet subventionerade anställningar har ökat samt det högsta beloppet för stöd till arbetshjälpmedel och för personligt biträde höjts. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ. Motionerna 2012/13:So269 (V) yrkande 3 och 2013/14:So456 (V) yrkande 3 avstyrks.

Några motioner tar upp frågan om assistansersättning vid sjukhusvistelse. Utskottet har fått veta att Försäkringskassans rapport Assistansersättning vid sjukhusvistelse den 15 november 2013 bereds inom Regeringskansliet. Riksdagen bör inte föregripa resultatet av detta arbete. Utskottet avstyrker motionerna 2012/13:So269 (V) yrkande 4 och 2013/14:So456 (V) yrkande 4.

Utskottet noterar att ISF har i uppdrag att följa upp och analysera effekterna av de ändringar i LSS och socialförsäkringsbalken som trädde i kraft den 1 juli 2013. Utskottet delar inte uppfattningen i motion 2013/14:So456 (V) yrkande 6 att en fördjupad utvärdering av nya regler för inspektion av assistans i bostaden bör redovisas senast 2015. I yrkande 7 tas frågan om anmälning av ändrade förhållanden upp. Riksdagen bör inte ta initiativ till en lagändring. Motionen avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ i frågan om redovisning till Försäkringskassan, och därför avstyrks även motionen 2013/14:So464 (FP).

I motion 2013/14:So608 (S) framförs en synpunkt som avser en frågeställning som omfattas av direktivet för Assistansersättningsutredningen (S 2013:07). Uppdraget ska redovisas den 14 februari 2014. Utredningens arbete bör inte föregripas och motionen avstyrks därför.

Utskottet delar inte uppfattningen i motion 2013/14:So284 (MP) att man bl.a. bör utöka möjligheten till inhibition av beslut från Försäkringskassan. Motionen avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ i frågan om betalningsansvaret för hälso- och sjukvård för personer som bor i särskilt boende enligt LSS, och därför avstyrks även motionerna 2012/13:So366 (FP) och 2013/14:So466 (FP).

Utskottet konstaterar att Socialstyrelsen har haft i uppdrag att inom ramen för myndighetens arbete med öppna jämförelser inom socialtjänsten utveckla datainsamlingen från kommunerna om vilka insatser som leder till arbete från daglig verksamhet och meningsfull sysselsättning. Socialstyrelsen har även tagit fram en vägledning för hur den dagliga verksamheten enligt LSS kan utformas så att den grupp som står nära arbetsmarknaden får ökade möjligheter till arbete. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionen 2013/14:So456 (V) yrkande 17. Motionen avstyrks.

Tolktjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en tolktjänstreform och om dövblindtolkning.

Jämför reservationerna 11 (S, MP, V) och 12 (V).

Motionerna

Tolktjänstreform

I motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en tolktjänstreform.

Dövblindtolkning

I motion 2012/13:So216 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om ytterligare uppdrag till Socialstyrelsen om dövblindas behov av dövblindtolkning och möjligheter att uppnå full delaktighet, jämlikhet och självständighet samt fullt självbestämmande i samhället.

Bakgrund

Inledning

Enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska landstinget erbjuda habilitering och rehabilitering, hjälpmedel för funktionshindrade och tolktjänst för vardagstolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och

hörselskadade. Detta gäller dem som är bosatta inom landstinget eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där.

Tolktjänstutredningen

Tolktjänstutredningen överlämnade i december 2011 betänkandet En samlad tolktjänst – samordning och utveckling av tolktjänst för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2011:83). Utredningen har kartlagt och analyserat hur nuvarande reglering, finansiering, organisering och tillsyn av tolktjänst till barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet fungerar inom olika samhällsområden. Utredningen beskriver bilden av ett system där ansvaret för att anlita och finansiera tolktjänst i samhället vilar på så många olika myndigheter och huvudmän och styrs av så många olika regelverk att det begränsar samhällets möjligheter att erbjuda en resurseffektiv tolktjänst av hög kvalitet. Systemet är svåröverblickbart för tolkanvändarna. Olikheter i förutsättningar och i tillämpningen av gällande bestämmelser i olika delar av landet innebär att systemet inte är nationellt likvärdigt. Utredningen ger förslag på hur man kan skapa en mer brukarorienterad modell, en mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv organisation och ett tydligare, mer förutsägbart och mer lättöverskådligt regelverk.

Pågående arbete

Av Handisams andra lägesbedömning av det funktionshinderspolitiska arbetet 2012 framgår att exempel på förbättringar som skett är att många personer med funktionsnedsättning upplever att utvecklingen inom it har underlättat vardagen de senaste åren. Ett exempel är att ett större antal tv-program görs tillgängliga genom att allt fler program textas och visas med syn- och teckenspråkstolkning.

Regeringen har sedan 2004 gett bidrag till Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor. Verksamheten har reglerats genom avtal, men regeringen har konstaterat att formen för verksamheten behöver ses över. Socialstyrelsen fick därför i augusti 2012 i uppdrag att utse en aktör med uppgiften att ha ett nationellt ansvar för bl.a. expertstöd, information och metodutveckling. Aktören ska även upprätta samarbetsformer för fördjupad brukarsamverkan inom området dövblindhet, särskilt vad gäller teknik och tjänster inom information och kommunikation. Under hösten 2012 genomförde Socialstyrelsen en upphandling utifrån regeringens uppdrag. Socialstyrelsen har därefter slutit avtal med Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor i Sverige AB. Dess verksamhet påbörjades den 1 januari 2013.

Interpellation

Den 15 augusti 2013 besvarade statsrådet Maria Larsson en interpellation om organisation av tolktjänsten (ip. 2012/13:487, prot. 2012/13:132). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig vad som händer i frågan om att söka andra vägar för att lösa frågan om en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och brukarorienterad tolktjänst.

Bakgrunden till frågan är att jag i november förra året, i svar på fråga 2012/13:62, meddelade att regeringen inte har för avsikt att remittera Tolktjänstutredningens betänkande (SOU 2011:83) och att regeringen söker andra vägar för att lösa frågan om en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och brukarorienterad tolktjänst. Det huvudsakliga skälet var att de kostnadsberäkningar utredningen redovisade inte gav en heltäckande bild av alla de konsekvenser som följde av utredningens förslag.

— — —

Tolktjänstutredningen gjorde en grundlig kartläggning och analys av hur samhällets tolktjänst fungerar i dag och framför allt av vad som inte fungerar. Utredningen framhöll att det finns problem förknippade med att skyldigheten att anordna tolk är uppdelad på många olika huvudmän och att det finns oklarheter i betalningsansvaret. Enligt utredningen upplevs dagens system av många som både svåröverblickbart och osäkert vad avser likvärdig tillgång till tolk.

[...] Det pågår för närvarande ett arbete inom Socialdepartementet som tar sin utgångspunkt i Tolktjänstutredningens kartläggning, analys och förslag. Detta arbete syftar till att ta fram förslag till framtida reglering, organisering, finansiering och placering av en nationellt samordnad tolktjänst till döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

En viktig förutsättning för regeringens fortsatta överväganden i frågan är att de förslag som lämnas är kostnadsneutrala i förhållande till nuvarande organisation och möjliggör en god budgetkontroll och styrning från huvudmannen eller huvudmännen. Förslagets långsiktiga ekonomiska konsekvenser ska därför analyseras, och långsiktig finansiell hållbarhet ska värnas. Konsekvens- och kostnadsanalysen ska också innefatta en bedömning av effektivitetsvinster av förslag om en nationellt samordnad tolktjänst.

— — —

Utgångspunkten för det arbete som vi gör nu är att vi vill få till stånd en ökad likvärdighet i landet och en rättssäkerhet. [...] Vi vill också skapa bättre förutsättningar för tolkanvändarna att få en överblick, och det ska naturligtvis vara resurseffektivt och ge förutsättningar att säkerställa att det är en god kvalitet på tolkverksamheten.

Utredningen föreslog ju att det skulle bildas en särskild myndighet för bara den här verksamheten. Det är ett förslag som vi inte ämnar gå vidare med, eftersom det skulle bli en väldigt liten myndighet, och myndigheter har vi redan ganska många. Däremot tittar vi på var en nationellt samordnad tolkverksamhet skulle kunna rymmas inom ramen för redan befintliga myndigheter. Det är en fråga som vi prövar i samband med det här. Ett arbete är alltså på gång på Socialdepartementet.

— — —

Därför jobbar vi nu med detta på departementet, och förhoppningsvis kan vi under hösten lägga fram en promemoria som kan gå ut på remiss.

Vi har för avsikt att komma till skott i frågan om tolktjänst redan före 2015.

Utskottets ställningstagande

En motion tar upp frågan om en tolktjänstreform. Utskottet har av Socialdepartementet fått veta att det för närvarande inte är aktuellt att remittera en departementspromemoria med förslag till en nationellt samordnad tolktjänst utifrån Tolkjänstutredningens förslag. Departementets sammantagna bedömning är att det finns för många osäkerhetsfaktorer om fördelarna för den enskilde tolkanvändaren, ändamålsenligheten samt kostnadseffektiviteten för att motivera att staten inom ramen för befintliga medel ska ha huvudansvaret för en nationellt samordnad tolktjänst. Frågan om en brukarorienterad, ändamålsenlig och kostnadseffektiv lösning på tolktjänstfrågan har fortsatt hög prioritet, och det fortsatta arbetet inriktas nu på att i nära dialog med tolkanvändarorganisationerna identifiera de områden som de ser som särskilt problematiska. Avsikten är att inom kort tillsätta en interdepartemental utredning med uppdrag att lämna förslag som kan förbättra tolktjänstsituationen inom ett antal prioriterade områden, förtydliga det ansvar olika huvudmän har enligt ansvars- och finansieringsprincipen och ett mer effektivt utnyttjande av befintliga resurser. Utskottet har fått veta att en närmare tidsplan för arbetet kommer att kunna lämnas när det går att överblicka omfattningen av det fortsatta arbetet. Resultatet av detta arbete bör enligt utskottets uppfattning inte föregripas. Motionen 2013/14:So456 (V) yrkande 12 avstyrks.

Riksdagen bör inte heller ta något initiativ i frågan om dövblindtolkning, och därför avstyrks även motion 2012/13:So216 (FP) yrkande 2.

Glasögon för barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om glasögon för barn.

Jämför reservation 13 (MP, SD, V) och särskilda yttrandena 3 (S) och 4 (V).

Motionerna

I motion 2012/13:So336 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon. Liknande yrkanden finns i motionerna 2012/13:So229 av Hillevi Larsson (S), 2012/13:So238 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S), 2012/13:So385 av Marie Nordén m.fl. (S), 2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2, 2013/14:So269 av

Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S), 2013/14:So327 av Hillevi Larsson (S), 2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2, 2013/14:So506 av Ann-Christin Ahlberg och Monica Green (båda S), 2013/14:So507 av Lars Eriksson m.fl. (S) och 2013/14:So556 av Teres Lindberg (S).

I motion 2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om glasögonens betydelse för skolarbetet. Ett likalydande yrkande finns i motion 2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1.

I motion 2012/13:So396 av Carina Herrstedt (SD) begärs ett tillkännagivande om att betrakta glasögon för barn upp till 15 år som hjälpmedel och att glasögonen ska vara kostnadsfria.

Bakgrund

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om glasögon för barn behandlades av utskottet i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet uttalade då följande (s. 40 f. ingen res.):

Utskottet vidhåller att tillhandahållandet av hjälpmedel är en viktig del av hälso- och sjukvården. Enligt 3 b § 2 hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska landstinget erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade till dem som är bosatta inom landstinget eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där. I de fall ett synfel är så svårt att det definieras som en funktionsnedsättning ska landstinget erbjuda de hjälpmedel som den enskilde har behov av utifrån den påverkan synfelet har på det dagliga livet. En sådan bedömning ska göras av hälso- och sjukvården i varje enskilt fall.

Det är av stor vikt att medborgarna möts av en likartad bedömning från landstingens sida i fråga om när glasögon ska definieras som hjälpmedel. Utskottet har fått veta att Majblommans riksförbund den 22 februari 2012 inkom med en skrivelse till Socialstyrelsen om glasögon till barn. Förbundet önskar besked från Socialstyrelsen bl.a. i frågan om huruvida synnedsättning hos barn är att betrakta som ett funktionshinder (dnr 3.2-9598/2012). Beroende på hur Socialstyrelsens svar på denna skrivelse utformas kan det enligt utskottet komma att få betydelse för landstingens bedömningar. Utskottet har också fått veta att regeringen kommer att ta initiativ till en kartläggning av landstingens tillämpning av sitt ansvar för hjälpmedel vad avser glasögon för barn.

Flertalet landsting ger frivilliga bidrag till glasögon för barn och liknande frivilliga subventioner kan lämnas också på andra områden. Bidragen till glasögon för barn är oreglerade och varierar mellan landstingen och det finns i dagsläget ingen samlad statistik på området. Utskottet välkomnar därför den sammanställning av landstingens bidrag till glasögon som nu tas fram på Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.

Varje landsting ska enligt hälso- och sjukvårdslagen erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Det är sjukvårdshuvudmännen som självständigt planerar, finansierar och beslutar hur de organiserar och bedriver vården inom sitt område och det är de som är bäst lämpade att göra de prioriteringar av resurser som behövs för en bra vård. Enligt utskottet måste huvudmännens ansvar för detta både betonas och respekteras. Utskottet anser att det är viktigt

att värna landstingens nuvarande insatser i form av bidrag till glasögon för barn. Landstingen har möjlighet att vidareutveckla och konstruera sina bidragssystem utifrån medborgarnas behov.

Utskottet erinrar om att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt enligt socialtjänstlagen (2001:453). Bistånd till livsföring i övrigt kan till exempel vara kostnader för hälso- och sjukvård, tandvård och glasögon. Om det finns ett styrkt behov av glasögon finns det således en möjlighet att få bistånd till detta. Av Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2003:5) framgår bl.a. att socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för glasögon om behovet styrks av en legitimerad optiker eller läkare.

Utskottet ser mycket positivt på landstingens insatser i form av bidrag till glasögon för barn. Frågan om huruvida synnedsättning hos barn ska definieras som en funktionsnedsättning bör klargöras i samband med Socialstyrelsens svar på Majblommans riksförbunds skrivelse. Utskottet anser att det är mycket angeläget med en kartläggning av landstingens tillämpning av sitt ansvar för hjälpmedel vad avser glasögon för barn och har fått veta att regeringen kommer att ta initiativ till en sådan kartläggning. Den sammanställning av landstingens bidrag till glasögon som nu tas fram på Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering välkomnas.

Utskottet anser att resultatet av pågående och kommande arbeten bör avvaktas. Utskottet bedömer att andemeningen i flera motioner kommer att uppnås med vad som nu pågår respektive planeras. Riksdagen bör för närvarande inte ta något initiativ men utskottet förväntar sig att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning så snart resultatet av ovanstående arbeten kan presenteras.

Av nu anförda skäl får motionerna [...] anses i huvudsak tillgodosedda. Motionen [...] avstyrks.

Pågående arbete m.m.

Majblommans riksförbund lämnade i februari 2012 in en skrivelse till Socialstyrelsen om glasögon till barn. Förbundet önskar besked från Socialstyrelsen bl.a. i frågan om huruvida synnedsättning hos barn är att betrakta som ett funktionshinder. Socialstyrelsens svar till Majblommans riksförbund den 28 juni 2012 har utformats som en redogörelse för de skyldigheter som finns för kommuner och landsting att ge stöd till glasögon hälso- och sjukvårdsrättsligt och socialrättsligt (dnr 3.2-9598/2012).

Socialstyrelsen fick i juli 2012 i uppdrag att kartlägga antalet barn i åldern 0–18 år som har behov av glasögon samt i vilken utsträckning landstingen erbjuder dessa barn stöd inom ramen för sin hjälpmedelsverksamhet. Socialstyrelsen ska även, om den bedömer det nödvändigt, lämna förslag på vägledning vad gäller hjälpmedelsverksamheten som kan utgöra ett stöd för landstingen och därmed bidra till en likvärdig hantering över landet.

Socialstyrelsen redovisade sitt uppdrag i maj 2013 med rapporten Landstingens stöd till glasögon för barn – En kartläggning inom ramen för landstingens hjälpmedelsverksamhet. Av rapporten framgår följande:

- Socialstyrelsen bedömer att 12–13 procent av barnen i grundskoleåldern kan behöva glasögon eller kontaktlinser. Det innebär ca 110 000–118 000 barn i åldern 8–16 år.
- Alla landsting, utom Stockholm läns landsting, ger bidrag till standardglasögon eller kontaktlinser efter recept av ögonläkare till barn i åldern 0–7 år.
- För barn över 8 år och upp till 19 år ger fem landsting bidrag till standardglasögon med belopp som varierar mellan 300 kronor och 1 000 kronor.
- Socialstyrelsens kartläggning visar att för barn och unga med grava synfel finns det ekonomiskt stöd i någon form till glasögon i alla landsting och att det för de mest utsatta barnen också finns ett yttersta skyddsnet i form av ekonomiskt bistånd.
- Socialstyrelsen konstaterar att det finns stora skillnader i landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Den skiljer sig åt både när det gäller bidragens storlek, vad bidrag ges för, och vilka åldersgrupper som bidrag ges till.
- Socialstyrelsen konstaterar att gällande regelverk om hjälpmedel lämnar utrymme för olika tolkningar i landstingen om vad som kan betraktas som ett hjälpmedel inom hälso- och sjukvården.
- Socialstyrelsen anser att det i nuläget inte finns något behov av att utfärda en vägledning för landstingens bidragsgivning inom hjälpmedelsverksamheten för glasögon till barn, eftersom allt fler landsting ser över sin bidragsgivning för glasögon.
- Socialstyrelsen föreslår att landstingen, med stöd av den kartläggning som Socialstyrelsen gjort i detta uppdrag, gemensamt ser över bidragsgivningen till glasögon för barn i syfte att minska skillnaderna mellan landstingen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att frågan om glasögon för barn behandlades av utskottet våren 2012 i betänkande 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor. Utskottet konstaterar att det enligt Socialstyrelsens kartläggning, som redovisades i maj 2013, finns stora skillnader i landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Det är mycket otillfredsställande. Enligt kartläggningen är det endast Stockholms läns landsting som inte ger bidrag till standardglasögon eller kontaktlinser efter recept av ögonläkare till barn i åldern 0–7 år. Utskottet konstaterar nu att Stockholms läns landsting kommer att införa ett glasögonbidrag för barn 2014.

Utskottet noterar att Socialstyrelsens svar till Majblommans riksförbund den 28 juni 2012 har utformats som en redogörelse för de skyldigheter som finns för kommuner och landsting att ge stöd till glasögon hälso- och sjukvårdsrättsligt och socialrättsligt.

Utskottet har fått veta att Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) undersöker möjligheten att använda sitt data-material för att bl.a. se om landstingens bidrag till glasögon har någon effekt på skolresultatet. Utskottet välkomnar detta arbete.

Utskottet förutsätter att Socialstyrelsens kartläggning och IFAU:s översyn kommer att leda till att skillnaderna mellan landstingen uppmärksammas och blir föremål för diskussion inom Sveriges Kommuner och Landsting. Utskottet anser att detta är en mycket angelägen fråga och kommer att följa den noga. Utskottet vidhåller att riksdagen inte bör ta något initiativ. Motionerna 2012/13:So229 (S), 2012/13:So238 (S), 2012/13:So336 (S), 2012/13:So385 (S), 2012/13:So396 (SD), 2012/13:So503 (S) yrkandena 1 och 2, 2013/14:So269 (S), 2013/14:So327 (S), 2013/14:So411 (S) yrkandena 1 och 2, 2013/14:So506 (S), 2013/14:So507 (S) och 2013/14:So556 (S) avstyrks.

Funktionshindersfrågor – förenklad behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 5 (S), 6 (MP), 7 (SD) och 8 (V).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns i bilaga 2 tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:SoU11 Funktionshindersfrågor, 2011/12:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 2011/12:SoU13 Funktionshindersfrågor och 2012/13:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Riksdagen avslåg motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, punkt 1 (MP, V)

av Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns skrämmande brister i arbetet med genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vi anser därför att regeringen snarast bör inrätta ett systematiskt arbete med hur man tar ansvaret enligt konventionen samt utforma en tydlig redovisning för riksdagen hur man framskrider med detta arbete.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Funktionshinderspolitikens inriktning, punkt 2 (S, MP)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 45 i denna del och 2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S) yrkande 48.

Ställningstagande

Vi anser att den svenska funktionshinderspolitiken i dag är alltför passiv. Trots kvarstående problem och orättvisor för personer med funktionsnedsättning saknas nya mål och konkreta förslag från regeringens sida.

Funktionshindersfrågorna är i första hand rättighetsfrågor och inte vård- och omsorgsfrågor. Det finns en rad frågor som regeringen borde ta itu med och där flera olika departement och riksdagsutskott måste involveras. För det första bör man ändra lagstiftningen så att bristande tillgänglighet blir en diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen. För det andra bör LSS-reformen värnas. För det tredje måste arbetet för att tillgänglighetsanpassa Sverige intensifieras. För det fjärde måste aktiva åtgärder sättas in för att öka sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning. För det femte behöver hjälpmedelsfrågan ses över.

Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So544 av Carina Herrstedt (SD) och

avslår motionerna

2012/13:So436 av Camilla Waltersson Grönvall (M) och

2013/14:So572 av Camilla Waltersson Grönvall (M).

Ställningstagande

Det behövs en person som kan fungera som spindeln i nätet och hjälpa föräldrar som har barn med funktionsnedsättning med information och samordning av övriga kontakter. En koordinator skulle öka tryggheten och befria föräldrarna från en del av den omfattande administration av olika insatser som finns kring ett barn med funktionsnedsättning.

Jag anser att beslutsprocessen om möjligheten till en koordinator för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning måste påskyndas. Regeringen bör utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

- 4. Behovsbedömning vid personlig assistans, punkt 7 (S, SD)**
av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:So543 av Carina Herrstedt (SD) och 2013/14:So300 av Billy Gustafsson (S) samt avslår motionerna 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2, 2012/13:So459 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkande 2, 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och 2013/14:So473 av Stefan Käll (FP).

Ställningstagande

Ett påtagligt problem i dag när det gäller personlig assistans är Försäkringskassans bedömningar av begreppet ”grundläggande behov”. Dessa bedömningar leder ofta till att personer som själva kan föra mat till munnen och som själva kan klä på sig eller tvätta sitt hår inte anses uppfylla de grundläggande behoven. Dessa alltför hårda bedömningar leder till att allt fler inte blir berättigade till assistans eller förlorar sin assistans vid omprövning. Vi anser att regeringen bör utreda hur man kommer till rätta med problemet och vid behov vidta lämpliga åtgärder.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

- 5. Behovsbedömning vid personlig assistans, punkt 7 (MP, V)**
av Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2 och 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 2, bifaller delvis motion 2013/14:So473 av Stefan Käll (FP) och avslår motionerna 2012/13:So459 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:So543 av Carina Herrstedt (SD) och
2013/14:So300 av Billy Gustafsson (S).

Ställningstagande

Det stora och akuta problemet när det gäller personlig assistans i dag är den utveckling av Försäkringskassans bedömningar av begreppet ”grundläggande behov” som påbörjats utan politiska beslut. Försäkringskassans bedömningar har på senare år skärpts på ett orimligt sätt som inte står i överensstämmelse med lagstiftningens intentioner. De skärpta bedömningarna har lett till att många helt har blivit av med sin assistansersättning, och utvecklingen går allt snabbare. Det är klarlagt att det är en förändrad tolkning av lagstiftningen som ligger bakom de senaste årens utveckling. Eftersom tolkningen slagits fast som gällande rätt av Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) krävs lagändringar för att vända utvecklingen.

Vi anser därför att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring av 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade så att ursprungsententionerna i lagen om möjligheten att leva ett liv som andra uppfylls.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Ledsagarservice, punkt 8 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 8–11 och

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 8–11 och

bifaller delvis motionerna

2012/13:So535 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2013/14:So304 av Eva Lohman (M),

2013/14:So425 av Maria Stenberg och Hannah Bergstedt (båda S),

2013/14:So465 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) och

2013/14:So562 av Thomas Strand m.fl. (S).

Ställningstagande

Ledsagarservice enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, ska vara en rättighet som ska erbjudas på ett sätt som gör att brukaren ska kunna leva ett så ” normalt ” liv som möjligt och utan merkostnader. Socialstyrelsen konstaterar att man i en av fyra kommuner har satt begränsningar för rätten till ledsagning på ett sätt som

saknar stöd i lagen. Jag anser därför att lagstiftningen om ledsagarservice enligt LSS bör förtydligas. Jag anser även att regeringen bör återkomma med ett förtydligande av LSS så att personer med grava synskador åter kan få rätt till ledsagning.

För att inte levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning ska skilja sig åt i alltför stor utsträckning beroende på var man bor bör Socialstyrelsen få i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för ledsagning enligt LSS och socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL. Regeringen bör även utreda frågan om en mer enhetlig avgiftssättning för ledsagning enligt SoL.

Socialstyrelsens uppdrag att kartlägga bl.a. insatsen ledsagarservice är enligt min mening inte en tillräcklig åtgärd. Regeringen bör därför utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Regelverken för personlig assistans, punkt 9 (MP, V)

av Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3 och 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Assistansberättigades rätt att arbeta och vara föräldrar är inte tillräckligt tydlig i lagstiftningen i dag, men det är ändå så att personlig assistans har möjliggjort arbete och aktivt föräldraskap för många. Samhället bör göra allt för att alla ska ha lika stora möjligheter att arbeta och vara aktiva föräldrar. Tyvärr kvarstår många hinder för detta, och en del av dem kan ha ganska enkla lösningar. Vi anser därför att regeringen bör utreda frågan om regelverken för personlig assistans är ändamålsenligt utformade för att möjliggöra arbete och ett aktivt föräldraskap och återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Inspektion och anmälning, punkt 11 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Regeringen lämnade i budgetpropositionen för 2013 förslag för att minska fusket med assistansersättningen. Förslagen bygger på betänkandet Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning (SOU 2012:6). Ett av de förslag i utredningen som har väckt mest diskussion är att när närstående arbetar som assistenter ska Försäkringskassan, kommunen och Socialstyrelsen få göra inspektioner i bostaden. Eftersom åtgärden är integritetskränkande är det oerhört viktigt att den följs upp och utvärderas, och det är för lång tid att invänta Inspektionen för socialförsäkringens slutrapportering 2017. Jag anser därför att en fördjupad utvärdering av nya regler för inspektion av assistans i bostaden bör redovisas senast 2015.

Regeringen föreslog även att den som är anordnare av assistans ska vara skyldig att anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på assistansersättningen. Regeringen sätter här fusket före brukarens möjlighet till en självständig assistans och en trygg relation till assistenterna. Jag anser därför att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till avskaffande av förändringen av 110 kap. 46 § socialförsäkringsbalken om assistansanordnarens ansvar för att anmäla ändrade förhållanden till Försäkringskassan.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Beslut om assistansersättning, punkt 14 (MP)

av Agneta Luttröpp (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:So284 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det huvudsakliga syftet med inhibition är att domstolen ska ha möjlighet att förhindra verkställighet av ett beslut. Indragning av assistansersättning bör kunna ses som ett typexempel på ett sådant beslut där inhibition regelmässigt bör övervägas på grund av de stora konsekvenser beslutet får för stöd användaren. Jag anser att regeringen bör utöka möjligheten till inhibition av beslut från Försäkringskassan som innebär en minskning eller ett fullständigt borttagande av assistansersättning för stöd användaren.

Ett alternativ till att göra inhibitionsreglerna mer generösa skulle kunna vara att införa en lagregel som garanterar en viss omställningsperiod för den person som fått sin assistansersättning minskad eller borttagen. Jag anser därför att det i lagen bör införas en minsta garanterad period efter ett beslut som minskar eller tar bort assistansersättningen.

Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Daglig verksamhet, punkt 16 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

Det måste vara möjligt att pröva på olika former av daglig verksamhet, att få välja den dagliga verksamhet man själv är intresserad av och att kunna gå vidare till en annan daglig verksamhet. Det måste också utvecklas former för att kvinnor och män med lättare intellektuell funktionsnedsättning ska kunna få arbete med t.ex. lönebidrag och möjlighet till stöd och handledning.

Formerna för den dagliga verksamheten behöver moderniseras och utvecklas, och jag anser därför att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att i nära samarbete med de berörda och deras intresseorganisationer analysera och komma med förslag om utvecklingen av den dagliga verksamheten.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Tolktjänstreform, punkt 17 (S, MP, V)

av Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

I Tolktjänstutredningens betänkande från december 2011 föreslås bl.a. att en ny statlig tolktjänstmyndighet inrättas med nationellt ansvar för tolkverksamheten för döva, hörselskadade, vuxendöva och personer med dövblindhet för att göra det lättare för alla tolkanvändare. Utredningen föreslår en ny lag om tolktjänst till barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet. Den föreslagna lagen är utformad som en skyldighetslag och innehåller bestämmelser om tolktjänstmyndighetens skyldighet att erbjuda de primära tolkanvändarna tolktjänst inom vissa angivna samhällsområden. Förslaget innebär att huvudansvaret för att erbjuda tolktjänst till barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet överförs från landstingen till staten. Utredningen föreslår att de pengar som i dag finns på olika håll för att finansiera tolkning slås samman för att finansiera den nationella tolkverksamheten. Betänkandet skickades aldrig ut på remiss.

Vi anser att utredningens förslag i huvudsak är bra men är oroade över att frågan fått ligga i lågbänk så länge. Det viktigaste nu är att få ett samlat förslag om likvärdig och god tolkning på statlig nivå under lämplig myndighet. Vi anser därför att regeringen bör utreda frågan och skyndsamt återkomma till riksdagen med ett förslag på en tolktjänstreform.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Dövblindtolkning, punkt 18 (V)

av Eva Olofsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:So216 av Barbro Westerholm (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Att ha gravt nedsatt syn och hörsel eller till och med vara helt döv och blind innebär stora krav på den enskilde och omvärlden. Målet måste vara att personer med dövblindhet, vare sig den är medfödd eller förvärvad, ska få ett så bra liv som möjligt, här och nu och framöver. Jag anser att regeringen bör ge Socialstyrelsen ett uppdrag om dövblindas behov av dövblindtolkning och möjligheter att uppnå full delaktighet, jämlikhet och självständighet samt fullt självbestämmande i samhället.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Glasögon för barn, punkt 19 (MP, SD, V)

av Agneta Luttröpp (MP), Eva Olofsson (V) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:So229 av Hillevi Larsson (S),

2012/13:So238 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S),

2012/13:So336 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2012/13:So385 av Marie Nordén m.fl. (S),

2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2,

2013/14:So269 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S),

2013/14:So327 av Hillevi Larsson (S),

2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2,

2013/14:So506 av Ann-Christin Ahlberg och Monica Green (båda S),

2013/14:So507 av Lars Eriksson m.fl. (S) och

2013/14:So556 av Teres Lindberg (S) samt

avslår motionerna

2012/13:So396 av Carina Herrstedt (SD),

2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1 och

2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Socialstyrelsen har konstaterat att det finns stora skillnader i landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Detta anser vi är mycket otillfredsställande. Socialstyrelsens kartläggning och IFAU:s kommande översyn är enligt vår mening inte tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med detta problem. Vi anser därför att regeringen nu bör ta ett helhetsgrepp på området och göra en översyn av systemet för stöd till glasögon för barn. Regeringen bör därefter snarast återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Tillgänglighet, punkt 3 (S, MP, V)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Eva Olofsson (V) anför:

Trots höga ambitioner att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i samhället har den tekniska utvecklingen lett till att den i stället har försämrats för vissa grupper. Det handlar om olika typer av automater för passage, biljettinköp, informationsinhämtning, kontantuttag m.fl. tjänster som kunderna förväntas klara av själva i stället för att få service av berörd personal. Vi anser därför att lagstiftningen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör ses över. Det krävs nya riktlinjer för hur service och tjänster som sköts genom ny teknik ska göras tillgängliga även för personer med funktionsnedsättning.

Vi noterar att regeringen enligt propositionslistan avser att senast den 18 mars 2014 lägga fram propositionen Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Vi avstår från att reservera oss men anser att det finns anledning att mycket noga följa utvecklingen på området och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

2. Ledsagarservice, punkt 8 (S, MP, SD)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP) och Björn Söder (SD) anför:

Socialstyrelsen har nyligen fått i uppdrag att kartlägga bl.a. insatsen ledsagarservice. Vi räknar med att detta uppdrag kommer att resultera i åtgärder som kan bidra till ökad likvärdighet mellan kommunerna och ökad rättssäkerhet för den enskilde. Vi avstår nu från att reservera oss men anser att det finns anledning att mycket noga följa utvecklingen på området och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

3. Glasögon för barn, punkt 19 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

Olika undersökningar har visat att det finns barn i Sverige som behöver men inte har glasögon på grund av att deras föräldrar inte har råd. Detta är mycket allvarligt och gör det bl.a. svårt för dessa barn att hänga med i skolan. Flertalet landsting och regioner ger bidrag för barns glasögon. Som ett yttersta skyddsnät finns ekonomiskt bistånd i kommunerna för ekonomiskt utsatta familjer. Situationen är dock ytterst otillfredsställande. Det

finns stora skillnader i landstingens och regionernas bidragsgivning. Det är viktigt att landstingen och regionerna ser över detta utifrån medborgarnas behov och har en likartad bedömning. Socialstyrelsen konstaterar vidare att gällande regelverk ger utrymme för tolkningar om när glasögon kan betraktas som hjälpmedel inom hälso- och sjukvården. Vi anser att barns tillgång till glasögon är en mycket viktig fråga och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

4. Glasögon för barn, punkt 19 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Inget barn med synfel ska behöva vara utan glasögon på grund av föräldrarnas dåliga ekonomi. Jag påminner om att Vänsterpartiet vill subventionera glasögon för barn i åldern 2–15 år med 800 kronor för ett par glasögon och därför avsatte 300 miljoner kronor per år under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i motion 2013/14:Fi257. Motionen behandlades i finansutskottets betänkande 2013/14:FiU3.

5. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S) och Gunnar Sandberg (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar vi till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2012/13: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Vi vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

6. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (MP)

Agneta Luttröpp (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2012/13: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

7. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (SD)

Björn Söder (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstagande i motsvarande frågor i betänkande 2011/12: SoU13 Funktionshindersfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

8. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling, punkt 20 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionshantering avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Då det gäller motionsförslagen hänvisar jag till tidigare ställningstaganden i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2012/13: SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Jag vidhåller de synpunkter som framförts i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:So216 av Barbro Westerholm (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ytterligare uppdrag till Socialstyrelsen om dövblindas behov av dövblindtolkning och möjligheter att uppnå full delaktighet, jämlikhet och självständighet samt fullt självbestämmande i samhället.

2012/13:So229 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögon till barn.

2012/13:So238 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns och ungdomars rätt till glasögon.

2012/13:So258 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personkrets 3 i LSS ges rätt till meningsfull och utvecklande sysselsättning (daglig verksamhet).

2012/13:So269 av Eva Olofsson m.fl. (V):

2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till en ändring i 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, så att ursprungsintentionerna i denna lag om möjligheten att leva ett liv som andra uppfylls.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om regelverken för personlig assistans är ändamålsenligt utformade för att möjliggöra arbete och ett aktivt föräldraskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att behålla assistansersättningen vid sjukhusvistelse.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga lagstiftningen om ledsagarservice enligt LSS.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förtydligande av LSS så att personer med grava synskador åter kan få rätt till ledsagning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för ledsagning enligt LSS och socialtjänstlagen (SoL).
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om en mer enhetlig avgiftsättning för ledsagning enligt SoL.

2012/13:So280 av Lars-Axel Nordell (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda öppna jämförelser i kommunernas tillgänglighetsarbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för tydliga administrativa rutiner i kommunernas tillgänglighetsarbete.

2012/13:So327 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) reglera att den som tillhandahåller ledsagar-service för den enskilde också ska ha skyldighet att stå för ledsagarens kostnader i samband med aktiviteter som kostar pengar.

2012/13:So333 av Jan-Olof Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om service- och signalhundar.

2012/13:So336 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon.

2012/13:So338 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man ska erbjudas personlig assistans efter behov utan hänsyn till ålder.

2012/13:So366 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klargöra betalningsansvaret för personer som bor i särskilt boende enligt LSS.

2012/13:So379 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur fler kan få möjlighet att få en servicehund.

2012/13:So385 av Marie Nordén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögon till barn.

2012/13:So392 av Margareta Larsson och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkningar av kompetensen hos personal anställd i all verksamhet under LSS.

2012/13:So396 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betrakta glasögon för barn upp till 15 år som hjälpmedel och att glasögonen ska vara kostnadsfria.

2012/13:So436 av Camilla Waltersson Grönvall (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att göra en översyn av stödet till funktionshindrade barns föräldrar.

2012/13:So459 av Annelie Karlsson m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sondmatning via sond i buken ska betraktas som ett grundläggande behov.

2012/13:So476 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetssäkring inom LSS.

2012/13:So481 av Karin Åström m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stödsatser för personer med osynliga funktionshinder.

2012/13:So503 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögonens betydelse för skolarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en mer rättvis subvention av barns glasögon.

2012/13:So513 av Annika Eclund och Yvonne Andersson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lag om assistanshundar.

2012/13:So535 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av översyn av lagen om stöd och service.

2012/13:So543 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förändrad tillämpning vid prövning av rätten till personlig assistans.

2012/13:So544 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att påskynda beslutsprocessen angående möjligheten till en koordinator för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning.

2012/13:So557 av Lena Hallengren m.fl. (S):

45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshinderspolitikens inriktning.
Funktionshinderpolitikens inriktning

2012/13:So571 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Eva Lohman (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur stödet till hörselinstruktörer kan bli bättre och nå ut till fler.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

2013/14:So215 av Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att Sverige ska kunna leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

2013/14:So218 av Kerstin Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personkrets 3 i LSS bör ges rätt till meningsfull och utvecklande sysselsättning.

2013/14:So252 av Roland Utbult (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värna LSS som en rättighetslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka kunskapen om dolda funktionsnedsättningar.

2013/14:So264 av Adnan Dibrani (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

2013/14:So269 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns och ungdomars rätt till glasögon.

2013/14:So284 av Agneta Luttröpp och Mats Pertoft (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka möjligheten till inhibition av beslut från Försäkringskassan som innebär en minskning eller helt borttagande av assistansersättning för stöd användaren.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i lagen införa en minsta garanterad period efter ett beslut som minskar eller tar bort assistansersättningen.

2013/14:So300 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förändrad tillämpning vid prövning av rätten till personlig assistans.

2013/14:So304 av Eva Lohman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att överväga behovet av en översyn av regelverket om ledsagning enligt LSS för personer med synnedsättning och blinda.

2013/14:So327 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögon till barn.

2013/14:So401 av Jan-Olof Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för att få en mer rättvis behandling när det gäller kostnader för inköp och träning av hundar som ska arbeta för människor med funktionshinder.

2013/14:So411 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om glasögonens betydelse för skolarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer rättvis subvention av barns glasögon.

2013/14:So425 av Maria Stenberg och Hannah Bergstedt (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gravt synskadades och dövblindas rätt till ledsagarservice och annan personlig service enligt LSS.

2013/14:So456 av Eva Olofsson m.fl. (V):

2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till en ändring av 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, så att ursprungsintentionerna i LSS om möjligheten att leva ett liv som andra uppfylls.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om regelverken för personlig assistans är ändamålsenligt utformade för att möjliggöra arbete och ett aktivt föräldraskap.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Inspektionen för socialförsäkringen bör ges i uppdrag att utreda möjligheten för den enskilde att behålla assistansersättningen vid sjukhusvistelse och redovisa kostnadskonsekvenserna av detta.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppföljning av möjligheterna för personer med personlig assistans att arbeta och studera utomlands.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fördjupad utvärdering av nya regler för inspektion av assistans i bostaden bör redovisas senast 2015.
7. Riksdagen beslutar vad som anförs om avskaffande av förändring av 11 kap. 46 § socialförsäkringsbalken, gällande assistansanordnarens ansvar för att anmäla ändrade förhållanden till Försäkringskassan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga lagstiftningen om ledsagarservice enligt LSS.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förtydligande av LSS så att personer med grava synskador åter kan få rätt till ledsagning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för ledsagning enligt LSS och SoL.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om en mer enhetlig avgiftsättning för ledsagning enligt SoL.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en tolktjänstreform.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör få i uppdrag att i nära samarbete med de berörda och deras intresseorganisationer analysera och komma med förslag om utveckling av den dagliga verksamheten.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning om levnadsvillkoren för flickor och kvinnor med funktionsnedsättning och hur de kan förbättras.

2013/14:So464 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av redovisningen av personlig assistent-timmar till Försäkringskassan.

2013/14:So465 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda rätten till ledsagning enligt LSS.

2013/14:So466 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klargöra betalningsansvaret för personer som bor i särskilt boende enligt LSS.

2013/14:So473 av Stefan Käll (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återupprätta LSS och att i lag förtydliga rätten till assistansersättning.

2013/14:So491 av Roza Güclü Hedin (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighet för synskadades ledarhundar.

2013/14:So506 av Ann-Christin Ahlberg och Monica Green (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn med behov av glasögon ska få rätt till glasögon på samma sätt som hörselskadade barn har rätt till en hörapparat.

2013/14:So507 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon.

2013/14:So554 av Börje Vestlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man kan utforma lämpligt stöd för att utbilda assistanshundar.

2013/14:So556 av Teres Lindberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma riktlinjer för landstingen i fråga om ekonomiskt stöd till barns glasögon.

2013/14:So562 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringen dels föreslår ändringar i lagen där det klart framgår att gravt synskadade och dövblinda har rätt till ledsagar-service och annan personlig service enligt LSS, dels ger Socialstyrelsen i uppdrag att i föreskrift förtydliga lagens tolkning och tillämpning.

2013/14:So572 av Camilla Waltersson Grönvall (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att öka likvärdigheten för barn med funktionsnedsättning och deras familjer.

2013/14:So582 av Margareta Larsson och Per Ramhorn (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkningar av kompetensen hos personal anställd i all verksamhet som lyder under LSS.

2013/14:So608 av Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samma lagstiftning om sjuklöneansvar borde gälla assistansbolag som andra företag.

2013/14:So655 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Eva Lohman (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över stödet till hörselinstruktörer.

2013/14:So657 av Lena Hallengren m.fl. (S):

48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshinderspolitikens inriktning.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 20

Motion	Motionärer	Yrkanden
20. Funktionshindersfrågor – förenklad behandling		
2012/13:So258	Kerstin Nilsson (S)	
2012/13:So280	Lars-Axel Nordell (KD)	1
2012/13:So327	Matilda Ernkrans och Håkan Bergman (båda S)	
2012/13:So333	Jan-Olof Larsson (S)	
2012/13:So338	Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S)	
2012/13:So379	Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S)	
2012/13:So392	Margareta Larsson och Per Ramhorn (båda SD)	
2012/13:So476	Lotta Finstorp (M)	
2012/13:So481	Karin Åström m.fl. (S)	
2012/13:So513	Annika Eclund och Yvonne Andersson (båda KD)	
2012/13:So571	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Eva Lohman (båda M)	
2013/14:So215	Christer Winbäck och Ulf Nilsson (båda FP)	
2013/14:So218	Kerstin Nilsson (S)	
2013/14:So401	Jan-Olof Larsson (S)	
2013/14:So456	Eva Olofsson m.fl. (V)	5 och 20
2013/14:So491	Roza Güclü Hedin (S)	1
2013/14:So554	Börje Vestlund (S)	
2013/14:So582	Margareta Larsson och Per Ramhorn (båda SD)	
2013/14:So655	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Eva Lohman (båda M)	